

ONDERZOEKSRAPPORT

Open Educational Resources en MOOC's in het Nederlandse Hoger Onderwijs

Een onderzoek naar de stand van zaken rond productie en hergebruik

Robert Schuwer en Ben Janssen
16-02-2016

**DENK
GROTER**

Colofon

Auteurs: Robert Schuwer en Ben Janssen

Uitgever: Fontys Hogeschool ICT

Deze publicatie is beschikbaar onder de licentie Creative Commons Naamsvermelding 4.0 Internationaal (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Aanbevolen citatie bij hergebruik: Schuwer, R. & Janssen, B. (2016). Open Educational Resources en MOOC's in het Nederlandse Hoger Onderwijs. Fontys Hogeschool ICT, Eindhoven.

POWERED BY SURF

Dit onderzoek is mede mogelijk gemaakt door SURFnet, in het kader van het project open en online onderwijs.

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	3
Voorwoord Ad Vissers.....	5
Voorwoord Kirsten Veelo.....	6
1 Samenvatting en discussie	7
1.1 Algemeen	7
1.2 Publiceren van OER	8
1.3 Publiceren van MOOC's.....	9
1.4 Hergebruik van OER/MOOC's.....	9
1.5 Visie en beleid	10
1.6 Opmerkingen	10
1.7 Discussie.....	10
2 Beperkingen en leeswijzer	12
2.1 Beperkingen	12
2.2 Leeswijzer	12
3 Onderzoeksvraag en methode van onderzoek	13
3.1 Onderzoeksvraag.....	13
3.2 Opzet onderzoek	13
3.3 Werving respondenten.....	13
3.4 Aantal responses.....	14
4 Algemeen.....	16
4.1 Positie/ functie respondent.....	16
4.2 Domein/ sector respondent	17
4.3 Scope van de response.....	17
5 Publiceren van Open Educational Resources	18
5.1 Wordt leer materiaal gedeeld?	18
5.2 Motieven/ redenen om geen OER te maken en te publiceren	18
5.3 Verwachting productie en publicatie OER over 3 jaar.....	19
5.4 Motieven waarom over 3 jaar productie en publicatie OER.....	20
5.5 Motieven waarom over 3 jaar geen productie en publicatie OER	21
5.6 Type leer materiaal	22
5.7 Licenties voor publicatie OER	23
5.8 Taal van de gepubliceerde OER	23
5.9 Platformen voor publicatie OER.....	24
5.10 Schatting hoeveelheid gepubliceerde OER	24
5.11 Doelgroep OER	25
5.12 Wat is de verdeling van open beschikbaarheid van OER?.....	26
5.13 Proces van productie en publicatie van OER	27
5.14 Motieven/redenen voor productie en publicatie OER	28
5.15 Betrokkenheid bij aspecten produceren en publiceren OER	30
5.16 Kosten van produceren en publiceren van OER in 2015	31
5.17 Resultaten en/of effecten van produceren en publiceren van OER.....	32

6	Publiceren van MOOC's.....	33
6.1	Worden MOOC's ontwikkeld en gepubliceerd?	33
6.2	Aantal gepubliceerde MOOC's	33
6.3	Taal gepubliceerde MOOC's	33
6.4	Platform van publicatie van MOOC's	34
6.5	Licentie gepubliceerde MOOC's	34
6.6	Productie van MOOC's	35
6.7	Motieven/redenen voor publicatie MOOC's	35
6.8	Motieven/redenen om geen MOOC's te publiceren	36
6.9	Kosten productie MOOC's in 2015	37
7	Hergebruik OER/MOOC's	38
7.1	Wat wordt hergebruikt?.....	38
7.2	Motieven/redenen om geen OER/MOOC's te hergebruiken	38
7.3	Verwachting hergebruik van OER/MOOC's binnen 3 jaar	40
7.4	Redenen hergebruik OER/MOOC's binnen 3 jaar	40
7.5	Redenen geen hergebruik OER/MOOC's binnen 3 jaar	41
7.6	Hoeveelheid hergebruikte OER/MOOC's	42
7.7	Typen hergebruikte OER/MOOC's	44
7.8	Vindplaatsen OER/MOOC's	45
7.9	Afkomst hergebruikte OER/MOOC's	47
7.10	Taal van de (her)gebruikte OER/MOOC's	48
7.11	Factoren bij de keuze van OER/MOOC's	49
7.12	Vorm van gebruik OER/MOOC's	51
7.13	Doel hergebruik OER/MOOC's	52
7.14	Betrokken bij aspecten hergebruik OER/MOOC's	54
7.15	Kosten (her)gebruik OER/MOOC's in 2015	55
7.16	Scenario hergebruik MOOC's	56
7.17	Resultaten/ effecten van (her)gebruik OER/MOOC's	57
8	Visie en beleid	58
8.1	Gemeenschappelijke visie op OER/MOOC's	58
8.2	Beleid op inzetten OER/MOOC's in het onderwijs	59
	Bijlage 1 Opmerkingen	61
	Bijlage 2 Instellingen die gereageerd hebben	62

VOORWOORD AD VISSERS

Iedere instelling voor hoger onderwijs zal haar eigen overwegingen hebben om vormen van open online onderwijs al dan niet te adopteren. Voor onze opleiding HBO-ICT is open denken, open samenwerken, open source, open data, open labs, open innoveren en daarmee ook zeker open online onderwijs een *conditio sine qua non*. Bij de gewenste actualiteit van het leer materiaal, passend bij de snelle ontwikkelingen in het vakgebied en onze ambities om te komen tot meer gepersonaliseerd, talentgericht onderwijs past niet een *one size fits all* aanpak, maar moeten we kunnen putten uit een rijke bron van leer materialen. Wij zetten daarom in op hergebruik van open leer materialen en *Massive Open Online Courses* (MOOC's). Het lectoraat Open Educational Resources speelt bij de adoptie en implementatie van die aanpak een belangrijke rol.

Met het voorliggende onderzoek naar de stand van zaken rondom gebruik van open leer materialen en MOOC's in het bekostigde hoger onderwijs in Nederland legt het lectoraat nadrukkelijk de verbinding met de omgeving waarin het functioneert. Het onderzoek is primair opgezet om instellingen voor hoger onderwijs en de overheid te voorzien van gegevens op basis waarvan gewerkt kan worden aan beleid en implementatie van open online onderwijs. Omdat SURFnet eenzelfde vraag had zijn de krachten gebundeld. Het onderzoek is mede daardoor mogelijk geworden. Ik wil SURFnet daarvoor danken. Tevens wil ik iedere respondent danken voor de moeite die ze hebben genomen om de survey in te vullen.

Vanuit het lectoraat Open Educational Resources zal op basis van deze resultaten verder gewerkt worden aan een verdieping van het beeld dat nu is ontstaan.

Ik wens u veel inspiratie bij het lezen van dit rapport en ik hoop dat het u kan ondersteunen bij het verder vormgeven van beleid en implementatie van open online onderwijs.

Ad Vissers,
Directeur Fontys Hogeschool ICT

VOORWOORD KIRSTEN VEELO

SURF werkt sinds 2013 aan het project Open en Online Onderwijs, waar onderzocht wordt hoe open, online onderwijsvormen, zoals Massive Open Online Courses (MOOC's) en Open Educational Resources (OER) bijdragen aan Onderwijs op Maat.

In 2016 hebben we binnen het project veel aandacht voor het delen van open leer materiaal binnen en buiten de eigen hogeronderwijsinstelling. Want het delen gaat niet vanzelf. Docenten hebben een centrale rol in het proces van het maken, delen en hergebruik van leer materiaal. Maar overtuigingskracht, stimulans en het wegnemen van drempels is nodig voordat grootschalig delen en hergebruik werkelijkheid wordt.

Met dit onderzoek willen we antwoorden op wat vragen krijgen. Wat is de huidige stand van zaken bij Nederlandse hogeronderwijsinstellingen als het gaat om het maken, delen en hergebruiken van OER en MOOCs? Dit geeft richting aan de vervolgstappen die we de komende jaren binnen SURF willen zetten om bij te dragen aan de ambitie van Minister Bussemaker in haar strategische agenda 2015-2025: alle docenten stellen in het hoger onderwijs in 2025 hun onderwijsmaterialen vrij beschikbaar zodat zij gebruik kunnen maken van elkaars digitale leer materialen.

Kirsten Veelo,
Communitymanager Hoger Onderwijs SURFnet

1 SAMENVATTING EN DISCUSSIE

In de afgelopen jaren is de belangstelling voor gebruik van open leermaterialen en open online cursussen sterk gegroeid. Met name de *Massive Open Online Courses* (MOOC's) hebben deze belangstelling aangewakkerd. Medio 2015 heeft minister Bussemaker in haar strategische agenda "HO2025, de waarde(n) van weten" als ambities uitgesproken dat in 2025 alle docenten in het hoger onderwijs hun leermaterialen delen en dat instellingen elkaars MOOC's gaan erkennen.

Om deze ambities realiteit te maken zal nog veel werk verricht moeten worden, zowel door instellingen als door de overheid en instellingsoverstijgende organisaties als SURF. Om beter te kunnen bepalen welke activiteiten daarvoor moeten worden gestart is een beeld van de huidige stand van zaken rond publiceren en gebruik van zowel Open Educational Resources (OER) als MOOC's nuttig. Deze survey is bedoeld om inzicht krijgen in de stand van zaken rond gebruik en hergebruik van Open Educational Resources en MOOC's bij bekostigde hogeronderwijsinstellingen in Nederland.

De survey is uitgevoerd in het kader van het onderzoeksprogramma van het lectoraat Open Educational Resources van de Fontys Hogeschool ICT. Mede-opdrachtgever was SURFnet.

Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van de resultaten waarbij de structuur van de survey is gevolgd:

- Algemeen
- Produceren en publiceren van OER
- Produceren en publiceren van MOOC's
- Hergebruiken van OER en /of MOOCs
- Visie en beleid
- Opmerkingen

Het hoofdstuk wordt afgesloten met een discussie over de resultaten.

In de rest van dit rapport zijn de detailresultaten per vraag te vinden, hoofdstuksgewijs gegroepeerd volgens dezelfde structuur als hierboven genoemd.

1.1 Algemeen

Een overzicht van de stand van zaken rond het maken, delen en hergebruiken van OER en MOOC's bij bekostigde instellingen voor hoger onderwijs in Nederland was er nog niet. Op basis van de informatie in de trendrapporten van de SIG Open Education van SURF die de afgelopen jaren verschenen zijn en uit de verslagen van de bijeenkomsten die onder auspiciën van SURF zijn gehouden kan hooguit een anekdotisch beeld gevormd worden. .

De survey waarvan in dit rapport verslag is gedaan geeft voor het eerst een omvattend beeld van de stand van zaken rond gebruik en hergebruik van Open Educational Resources en MOOC's bij bekostigde hoger onderwijsinstellingen. De survey is uitgevoerd in het kader van het onderzoeksprogramma van het lectoraat Open Educational Resources van de Fontys Hogeschool ICT. Mede-opdrachtgever was SURFnet.

In november en december 2015 is een online survey gehouden onder medewerkers van 38 publiek bekostigde hogescholen en 15 universiteiten. Binnen de universiteiten zijn de universitair medische centra (8) als aparte groep onderscheiden. De survey bevatte 54 vragen.

In totaal hebben 181 personen aan de survey deelgenomen. Hiervan zijn 140 responses bruikbaar. 119 surveyformulieren zijn volledig ingevuld. De respondenten zijn afkomstig van 23 hogescholen, 5 universitair medische centra en 15 universiteiten.

Het merendeel (46%) van de respondenten gaf aan docent (37%) dan wel lector/onderzoeker (9%) te zijn. De tweede grootste categorie werd gevormd door respondenten die aangaven te behoren tot "ondersteunende diensten" (41%). De categorie "bestuur/management" omvatte 14% van de respondenten.

Het merendeel van de respondenten was afkomstig uit de domeinen "wiskunde, natuurwetenschappen en informatica" (26%), "onderwijs en leraren" (19%) en "techniek" (12%). 14% van de respondenten rekende zich zelf tot de categorie "algemeen".

54 (39%) van de 140 respondenten gaf aan dat hun antwoorden betrekking hadden op het niveau van "faculteit/domein/sector/instituut" en 34% (48 respondenten) op het niveau van de "hogeschool/universiteit"; 14 % van de respondenten gaf aan dat hun antwoorden golden voor het niveau van "sectie/vakgroep".

1.2 Publiceren van OER

Respondenten hebben aangegeven dat er bij 12 van de 23 hogescholen waarvan responses zijn ontvangen, bij 4 van de 5 universitair medische centra en bij 10 van de 15 universiteiten sprake is van publiceren en delen van open digitale leermaterialen (OER). Voor de instellingen waarvan respondenten hebben aangegeven dat er (nog) geen sprake is van het publiceren en delen van OER, worden als redenen gegeven: er is nog geen beleid, er is nog te weinig ervaring opgedaan dan wel expertise aanwezig, en het betekent extra werk en belasting voor docenten en staf.

De helft van de respondenten die hebben aangegeven dat er nog geen productie en delen van OER is, geeft evenwel aan dat ze verwachten dat daarvan binnen drie jaren wel sprake zal zijn. Als redenen worden genoemd: dat zal door de omgeving van de instellingen worden gevraagd, de instelling zal ondertussen maken en delen van OER tot onderdeel van de strategie hebben gemaakt, de overheid zal instellingen daartoe aanzetten en/of de studenten zullen er om vragen. Als belangrijkste reden waarom instellingen niet binnen drie jaren tot maken en delen zullen overgaan wordt een tekort aan capaciteit genoemd.

OER worden in veel verschillende vormen gepubliceerd. De belangrijkste vormen zijn video's, weblectures/voordrachten, onderdelen van een vak, instructies/tutorials, gehele cursussen en foto's/afbeeldingen. Als we naar de licentievormen kijken waarmee open leermaterialen worden gedeeld, dan blijkt dat dit meestal gebeurt onder een Creative Commons licentie; daarvan zijn de Creative Commons Naamsvermelding (CC BY) en Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-Gelijk Delen (CC BY-NC-SA) de meest voorkomende licentievormen. Nederlands is voor de hogescholen de belangrijkste voertaal terwijl dat voor universiteiten Engels is.

Eigen platformen en leeromgevingen blijken het meest gebruikt te worden, gevolgd door YouTube/YouTube Edu/YouTubeSchool. De keuzemogelijkheid van Wikiwijs is door geen enkele respondent genoemd.

Het is niet mogelijk gebleken om een beeld te krijgen van de omvang van de OER die door de hoger onderwijsinstellingen worden gepubliceerd en de kosten die daarmee gepaard gaan. Over de schattingen die gegeven zijn van het relatieve aandeel gaven respondenten aan dat zij soms een schatting konden geven voor hun eigen vak of vakgroep/sectie, maar dat het inzicht op het niveau van faculteiten en instellingen ontbrak. Schattingen van de kosten waren voor de respondenten nog moeilijker te geven.

Waar universiteiten en universitair medisch centra hun leermaterialen hoofdzakelijk voor iedereen open beschikbaar maken, delen hogescholen volgens de respondenten vooral binnen de eigen instellingen. Opvallend is dat een aantal respondenten aangeeft geen licentie te gebruiken bij het publiceren van OER, danwel het niet te weten. Een nader onderzoek zou hier meer duidelijkheid over moeten verschaffen.

Docenten blijken bij de hogescholen, de umc's en de universiteiten de belangrijkste actoren te zijn in het maken en publiceren c.q. het open beschikbaar stellen van leermaterialen, al dan niet in sectie-, vakgroep of facultair verband. Zij zijn ook verreweg de belangrijkste categorie bij het up-to-date houden en garanderen van de inhoudelijke kwaliteit, bij het metadateren van de leermaterialen, en bij het regelen en vaststellen van de rechten en licenties. Ook hier geldt dat er in een aantal situaties sprake is van ondersteuning op sectie-, vakgroep of facultair verband. Bij enkele instellingen is sprake van aanpak en ondersteuning op instellingsniveau.

Als belangrijkste antwoorden op de vraag naar de motieven dan wel redenen om OER te maken en te publiceren zijn gegeven: om studenten online zelfstudie te geven, omdat delen een kernwaarde van wetenschap is, om studenten de mogelijkheid te geven zich beter voor te kunnen voorbereiden op tentamens en toetsen, en om meer (inter)nationale bekendheid dan wel een betere profilering te verkrijgen.

Over de effecten die zijn behaald met maken en publiceren van OER is weinig bekend dan wel niet onderzocht volgens de respondenten. Waar effecten worden genoemd betreft dat de genoemde studenttevredenheid en verbetering van de kwaliteit van de leermaterialen.

1.3 Publiceren van MOOC's

Volgens 79 van de 85 respondenten uit de hogescholen hebben hun instellingen geen MOOC's gepubliceerd. Volgens ongeveer de helft van de respondenten van de universiteiten (20 van de 43) hebben hun instellingen dat wel gedaan. Deze respondenten vertegenwoordigen 4 van de 23 hogescholen waarvan responses zijn ontvangen, 1 van de 5 UMC's en 11 van de 15 universiteiten. In de meeste gevallen is de MOOC in de Engelse taal gepubliceerd. De meest genoemde platforms waarop de MOOCs zijn gepubliceerd waren Coursera, Edx en Futurelearn. De meest genoemde licentievorm was Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-Gelijk Delen (CC BY-NC-SA).

De belangrijkste redenen waarom volgens de respondenten instellingen geen MOOC's maken en publiceren zijn: er is nog geen beleid, betekent extra werk en belasting voor docenten en staf, en de meerwaarde is niet duidelijk.

Bij het maken van MOOC's blijkt het in de meeste gevallen te gaan om een gezamenlijke inspanning van docenten, sectie of vakgroep, met ondersteuning van elders binnen de instelling, in een aantal gevallen door een apart daarvoor in het leven geroepen onderdeel.

Als redenen waarom MOOC's worden geproduceerd en gepubliceerd zijn genoemd, in volgorde van meest genoemd: om de zichtbaarheid van de instelling te vergroten, om nieuwe doelgroepen te bereiken, als aanvulling op het campusonderwijs en vanwege vernieuwing van de didactiek.

Net als bij de productie van OER is het niet mogelijk gebleken om een beeld te krijgen van de omvang van de MOOC's-productie bij de hoger onderwijsinstellingen en ook niet van de kosten die daarmee gepaard gaan.

1.4 Hergebruik van OER/MOOC's

Volgens de respondenten in dit onderzoek is bij 13 van de 23 hogescholen waarvan responses zijn ontvangen, 2 van de 5 universitair medische centra en bij 9 van de 15 universiteiten sprake van hergebruik van OER en/of MOOC's. Universiteiten blijken daarbij het meest een selectie te maken uit het materiaal, waar hogescholen het meest de OER en/of MOOC's gebruiken in de vormen waarin ze worden aangeboden.

Net als bij het onderdeel over maken en delen van OER hebben de respondenten voor hun instellingen waarvoor ze hebben aangeven dat er (nog) geen sprake is van het publiceren en delen van OER/MOOC's, als redenen gegeven: er is nog geen beleid, er is nog te weinig ervaring opgedaan dan wel expertise aanwezig, en het betekent extra werk en belasting voor docenten en staf.

Het merendeel van de respondenten die hebben aangeven dat er geen hergebruik van OER/MOOC's is (30 van 44), geeft aan dat ze verwachten dat daar binnen drie jaren wel sprake van zal zijn. Als redenen worden genoemd: dat zal door de omgeving van de instellingen worden gevraagd, de instelling zal dat tot onderdeel van de strategie hebben gemaakt, de overheid zal instellingen daartoe aanzetten en/of de studenten zullen er om vragen. Als belangrijkste redenen waarom instellingen niet binnen drie jaren tot maken en delen zullen overgaan word een tekort aan capaciteit en te hoge kosten genoemd.

De belangrijkste vormen OER/MOOC's die worden hergebruikt zijn net als bij het maken van OER video's, weblectures/voordrachten, onderdelen van een vak/MOOC, gehele MOOCs/vakken, foto's/afbeeldingen en handboeken/tutorials.

Google blijkt verreweg het meest gebruikt te worden om OER/MOOC's op te sporen, gevolgd door YouTube/YouTubeEdu/YouTubeSchool, TED Talks/Ted-Ed, Khan Academy en MIT Open Courseware. Voor hogescholen is Nederland het belangrijkste herkomstgebied van OER en voor universiteiten is dat de wereld. Niet verwonderlijk is dan ook dat de belangrijkste taal voor hogescholen het Nederlands is en voor universiteiten Engels. Wat betreft hergebruik van MOOC's is er op deze aspecten weinig verschil tussen universiteiten en hogescholen.

De meest genoemde factoren die meespelen in beslissingen om OER/MOOC's te gebruiken zijn: 'materialen passen bij mijn vraag/belangstelling', 'bekendheid met de bron of makers', 'materialen zijn eenvoudig te downloaden' (met name genoemd bij OER), 'reputatie van maker of instituut' en het feit dat de 'materialen van recente datum' zijn.

Volgens de respondenten worden MOOC's en OER het vaakst gebruikt in de vorm waarin ze worden aangeboden dan wel wordt er een selectie gemaakt, van een bepaald hoofdstuk of van bepaalde onderdelen van een MOOC.

OER en/of MOOCs worden het meeste gebruikt als aanvulling op eigen materialen, als materiaal om te gebruiken in colleges, werkgroepen en om colleges en werkgroepen voor te bereiden. Met name MOOC's worden daarnaast veel gebruikt voor de eigen professionele ontwikkeling.

De vraag naar in welke mate OER en/of MOOC's worden hergebruikt, gaf zeer uiteenlopende antwoorden, waarbij meerdere personen ook aangaven dit niet goed te kunnen bepalen. Het is daarom niet mogelijk uit de gegevens een valide schatting af te leiden. Hetzelfde kan worden opgemerkt over de omvang en kosten van hergebruik.

Net als bij het maken en publiceren van OER en MOOC's blijken docenten volgens de respondenten ook bij het hergebruiken van OER/MOOC's de belangrijkste actorcategorie te zijn, zowel voor het vinden, het beoordelen van de geschiktheid en kwaliteit, als voor het aanpassen en zorgdragen voor de actualiteit van OER/MOOC's van elders.

Het meest gebruikte scenario voor hergebruik van een MOOC is die waarin de student een MOOC volgt, in combinatie met één of meer wekelijkse klassikale bijeenkomsten waar de docent zaken behandelt die in de MOOC aan bod komen, eventueel extra opdrachten toevoegt en ingaat op vragen die er bij de studenten leven. De afsluitende toets wordt daarbij door de docent van de eigen instelling afgenomen en beoordeeld.

Tenslotte bleek dat er nauwelijks bekendheid is over cq onderzoek gedaan wordt naar de resultaten en effecten van hergebruik van OER en/of MOOC's.

1.5 Visie en beleid

In het laatste onderdeel van de survey is de respondenten gevraagd of zij van mening zijn dat er binnen hun instelling sprake is van een gemeenschappelijke visie op OER/MOOC's en – binnen de scope waarvoor zij antwoorden geven – de aanwezigheid van beleid. Van de respondenten uit de hogescholen geeft 63% aan dat er geen sprake is van een gemeenschappelijke visie op OER/MOOC's, 18% dat er een gedeelde visie begint te ontstaan en 3% dat er al sprake is van een gedeelde visie. Voor de universiteiten zijn de aantallen: 38% geven aan dat er geen gedeelde visie is, eveneens 38% dat een gedeelde visie begint te ontstaan en 12% dat er al een gedeelde visie is.

Over beleid om OER en MOOC's in te zetten in het onderwijs geeft 58% van de respondenten uit de hogescholen aan dat er geen sprake is van beleid, 26% geeft aan dat er gewerkt wordt aan het ontwikkelen van beleid ter zake en 7% geeft aan dat er al beleid is. Voor de universiteiten geeft 45% van de respondenten aan dat er geen beleid is, 29% dat er aan gewerkt wordt en 17% dat er beleid is.

1.6 Opmerkingen

Een aantal respondenten heeft van de mogelijkheid opmerkingen te maken gebruik gemaakt. In bijlage 1 worden de opmerkingen die gemaakt zijn geanonimiseerd weergegeven. Het zijn kanttekeningen bij de antwoorden die gegeven zijn dan wel bij de vragen die gesteld werden en zijn waar nodig meegenomen in de volgende paragraaf.

1.7 Discussie

De voorgaande samenvatting dient met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Allereerst is uit de opmerkingen die respondenten aan het einde van de enquête hebben gegeven gebleken dat men het moeilijk vond antwoord te geven op verschillende vragen. Zeker bij de vragen waarin gevraagd werd een schatting te geven van het relatieve aandeel van open leermaterialen gaven respondenten aan over onvoldoende inzicht en overzicht te beschikken. Docenten hebben zicht op hun eigen situatie, en soms ook nog die van de sectie of vakgroep, maar vaak niet die van de faculteit, instituut, laat staan instelling. Leden van het centrale of facultaire management geven aan over geen of onvoldoende precieze (detail)informatie te beschikken waarnaar in de enquête is gevraagd.

Daarnaast speelt het probleem van de relatieve waarde van responses van de respondenten: wat is de waarde van de antwoorden van een docent ten opzichte van de antwoorden van een ondersteuner of manager? Door te vragen naar functie en scope van de antwoorden is geprobeerd dit probleem aan te pakken. Echter, het aantal responses per instelling is in de meeste gevallen feitelijk te klein om voor functie in relatie tot scope tot betrouwbare uitspraken te komen.

Daarnaast moet er rekening mee worden gehouden dat de gebruikte begrippen OER en MOOC op verschillende wijzen zijn geïnterpreteerd door respondenten dan bedoeld en aangegeven aan het begin van de survey. Ondanks het feit dat van te voren definities zijn gegeven van OER en MOOC's zijn er indicaties dat sommige respondenten bij de beantwoording van 'vrijsere' definities zijn uitgegaan. Bij de vraag naar vindplaatsen van OER zijn bijvoorbeeld Coursera en EdX genoemd. Dit zou kunnen impliceren dat men MOOC's heeft opgevat als OER. Een tweede indicatie voor het door elkaar halen van OER en MOOC's is dat bij de vraag naar licentievormen bij OER werd aangegeven dat men geen licentie hanteerde. Ook de opmerkingen onder de categorie "wat wordt onder open gerekend?" in bijlage 1 illustreren deze kanttekening.

Deelnemers is aan het begin van de survey gevraagd aan te geven in welk domein hij/zij werkzaam is. Daarbij werd uitgegaan van de aanname dat de invuller alleen zicht had op wat gebeurt in zijn/haar domein en scope. Degenen die niet in een domein werken (manager, ondersteuner) worden verondersteld te hebben aangegeven onder "Algemeen" te vallen. Een respondent kon slechts één domein invullen. In werkelijkheid kan iemand in meerdere domeinen werkzaam zijn als ook een overzicht over meerdere domeinen hebben. De resultaten geven daarmee een onvolledig beeld van de domeinen waarover gepubliceerd wordt. De werkelijkheid zou zeer wel rijker kunnen zijn.

Tot slot: de uitkomsten van deze survey mogen en kunnen niet gezien worden als een volledig beeld van 'de' stand van zaken ultimo 2015 met betrekking tot het publiceren en/of hergebruiken van OER/MOOC's bij de bekostigde Nederlandse hogeronderwijsinstellingen. Het aantal respondenten per instelling was te klein om te kunnen komen tot een 'gemiddelde' mening per instelling. Bovendien kan er sprake zijn van een zogenaamde 'self-report bias': de respondenten willen een beter beeld geven van de situatie dan feitelijk het geval is. In de survey zijn geen controlevragen opgenomen om dat te toetsen.

Dit gezegd hebbende: dit onderzoek heeft informatie opgeleverd, die tot dusverre niet beschikbaar was. Die informatie is afkomstig van individuen, verbonden aan een hogeronderwijsinstelling, die gevraagd zijn aan te geven wat zij denken dat de stand van zaken is binnen hun instellingen. Deze informatie kan door de instellingen, SURFnet en OCW gebruikt worden bij de verdere ontwikkeling van strategie en beleid.

Het beeld dat uit deze informatie naar voren komt, is dat op veel plekken binnen de Nederlandse universiteiten en hogescholen, - in vakgroepen, faculteiten, domeinen, sectoren en instituten – OER en/of MOOC's worden gemaakt, gedeeld en hergebruikt. Hoeveel plekken dat precies zijn binnen hoeveel universiteiten en hogescholen kan op basis van dit onderzoek niet gezegd worden. Daarvoor is verder onderzoek nodig; iets wat we in de komende periode willen realiseren.

2 BEPERKINGEN EN LEESWIJZER

2.1 Beperkingen

Bij het doornemen van de resultaten van de survey dient met de volgende beperkingen rekening gehouden te worden:

(a) *Wat wordt verstaan onder Open Educational Resources (OER) en Massive Open Online Courses (MOOC's)?*

De aanname bij de presentatie van de resultaten is dat de respondenten bij de beantwoording van de vragen zijn uitgegaan van de omschrijvingen die aan het begin van de survey zijn gegeven:

Open Educational Resources zijn leermaterialen die online vrij beschikbaar zijn voor (her) gebruik. Het kopiëren, bewerken en verspreiden van het materiaal is onder voorwaarden toegestaan. Wanneer het alle leermaterialen voor een cursus betreft wordt OER ook wel aangeduid als *Open Courseware (OCW)*

Een Massive Open Online Course (MOOC) is een cursus met de volgende eigenschappen:

- Massive: ontworpen voor in theorie een ongelimiteerd aantal deelnemers.
- Open: tenminste de toegang tot de cursus is kosteloos.
- Online: alle bronnen, aangeboden services en onderwijsinspanningen zijn online beschikbaar.
- Course: de eenheid van aanbod is een cursus.

In de survey zijn geen controlevragen opgevoerd waarmee kan worden gecontroleerd of de respondenten bij de beantwoording van de vragen daadwerkelijk van deze omschrijvingen zijn uitgegaan.

(b) *Interpretaties van de vragen*

In de survey zijn in totaal 54 vragen gesteld, verdeeld over 6 onderdelen. Van te voren is een zeer beperkte proefsurvey uitgevoerd waarin getest is of de vragen door respondenten worden geïnterpreteerd zoals de onderzoekers hebben bedoeld.

(c) *Geen rapportages op instellingsniveau*

Er is voor gekozen om de rapportages van de resultaten naar response te doen en niet naar instelling. Dat laatste zou namelijk een analyse per instelling impliceren om erachter te komen of verschillende responses vanuit één instelling een consistent beeld scheppen voor de gegeven instelling. Tabel 4 uit hoofdstuk 3.4 geeft aan dat het aantal responses per instelling daarvoor in de meeste gevallen te klein is. Daarnaast speelt ook het probleem dat de relatieve waarde bepaald zou moeten worden van responses van de diverse respondenten. Bijvoorbeeld: hoe moet een response van een manager beoordeeld worden t.o.v. die van een docent of ondersteuner?

2.2 Leeswijzer

Bij de resultaten staan in de tabelkopjes de termen "Hogeschool", "Universiteit" en "UMC". Hiervoor dient gelezen te worden: "respondenten van hogescholen", "respondenten van universiteiten" en "respondenten van UMC's" (tenzij nadrukkelijk anders aangegeven).

Bij een aantal vragen zijn de resultaten zowel met een tabel als met één of meer grafieken weergegeven. Bij grotere tabellen zijn de resultaten geordend naar totaal aantal responses. Een aantal grafieken geeft de response weer in percentage van het totaal aantal responses per type instelling. Vanwege het geringe aantal responses zijn UMC's in de meeste van die grafieken niet meegenomen.

De resultaten worden zonder commentaar gepresenteerd, behalve waar verduidelijkingen nodig zijn.

De rest van dit rapport heeft de volgende structuur:

- Hoofdstuk 3: onderzoeksvraag en methode van onderzoek
- Hoofdstuk 4: algemeen
- Hoofdstuk 5: publiceren van OER
- Hoofdstuk 6: publiceren van MOOC's
- Hoofdstuk 7: hergebruik van OER/MOOC's
- Hoofdstuk 8: visie en beleid

3 ONDERZOEKSVRAAG EN METHODE VAN ONDERZOEK

3.1 Onderzoeksvraag

Zoals in hoofdstuk 1 is aangegeven heeft dit onderzoek tot doel een beeld te krijgen van de stand van zaken rondom het maken, delen en hergebruiken van zowel Open Educational Resources (OER) als Massive Open Online Courses (MOOC's) in en door bekostigde hogeronderwijsinstellingen in Nederland. De hoofdvraag van het onderzoek luidt dan ook:

Wat is de actuele stand van zaken bij bekostigde instellingen voor hoger onderwijs in Nederland omtrent het vrij en open online toegankelijk maken en hergebruiken van digitale leermaterialen?

3.2 Opzet onderzoek

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is een survey (enquête-onderzoek) gehouden. In tabel 1 wordt de structuur van de survey aangegeven.

Deel	Inhoud	Aantal vragen
1	Algemene gegevens	4
2	Publiceren van OER	17
3	Publiceren van MOOC	9
4	Hergebruiken van OER en/of MOOC	21
5	Beleid	2
6	Overig	1

Tabel 1 Structuur van de survey

De vragen in deel 1 dienen om analyses te kunnen maken naar type instelling (hogeschool, UMC of universiteit), type functie (management, docent, onderzoeker of ondersteuner), inhoudelijk domein en de scope waarvoor de antwoorden gegeven worden (vakgroep, faculteit, instelling, samenwerkingsverband tussen instellingen). Alle deelnemers waren verplicht de vragen van deel 1 te beantwoorden.

Bij de delen 2 tot en met 4 was alleen de eerste vraag verplicht. Daarin werd gevraagd naar het al dan niet van toepassing zijn van het publiceren of hergebruiken van OER en/of MOOC. Afhankelijk van het antwoord werden de resterende vragen uit het betreffende deel al dan niet aan de deelnemer getoond. In deel 5 zijn twee vragen gesteld naar de aanwezigheid van een visie op en beleid voor het publiceren en hergebruiken van OER en MOOCs binnen de scope waar de survey voor wordt ingevuld. In deel 6 tenslotte hebben de deelnemers opmerkingen kunnen maken.

3.3 Werving respondenten

Om zoveel mogelijk respondenten te bereiken is de survey anoniem afgenomen. Het streven was dat zoveel mogelijk mensen binnen zoveel mogelijk bekostigde hogeronderwijsinstellingen, het liefst op verschillende niveaus binnen de instelling werkzaam, de survey zouden invullen om daarmee een zo dekkend mogelijk beeld te krijgen, van zowel initiatieven aan de basis, op faculteits- als ook op instellingsniveau.

De volgende kanalen zijn gebruikt om respondenten te benaderen:

- SURFnet heeft haar contactpersonen binnen de instellingen benaderd om de survey binnen de instelling uit te zetten;
- SURFnet heeft relaties die eerder aan evenementen rondom open en online onderwijs hebben deelgenomen benaderd;
- De leden van het kernteam van de SIG Open Education zijn benaderd de survey binnen hun netwerk uit te zetten;
- Individuele relaties van de beide onderzoekers zijn benaderd;
- Tijdens twee congressen waar één van de onderzoekers een presentatie hield zijn bij de presentatie de aanwezigen opgeroepen de survey in te vullen.

Het is niet bekend hoeveel mensen in totaal zijn gevraagd om aan de survey deel te nemen. Via de eerste vier kanalen zijn ruim 300 personen benaderd. Daarbij is zeer waarschijnlijk sprake van dubbeltellingen omdat personen binnen instellingen via meerdere kanalen benaderd kunnen zijn. Het is niet bekend naar hoeveel personen de initieel benaderde relaties de oproep hebben doorgestuurd. En ook is niet bekend hoeveel mensen gereageerd hebben op de oproepen tijdens de twee congressen. Er kan daarom geen (non-)responsratio worden gegeven.

De survey heeft open gestaan van 24 november tot en met 11 december 2015. In de week van 30 november is een reminder verstuurd.

3.4 Aantal responses

In totaal hebben 181 personen de survey gedeeltelijk of helemaal ingevuld. Bij de responses is onderscheid gemaakt in de volgende categorieën

1. Niet volledig ingevulde survey, met alleen antwoorden in deel 1
2. Niet volledig ingevulde survey, met antwoorden in deel 1 en andere delen
3. Volledig ingevulde survey

Tabel 2 geeft de aantallen responses in de drie categorieën

Type instelling	Onvolledig ingevuld: alleen deel 1	Onvolledig ingevuld: antwoorden in deel 1 en andere delen	Volledig ingevuld	Totaal ontvangen responses	Bruikbare responses
Hogeschool	23	18	72	113	90
Universiteit	17	1	42	60	43
Universitair Medisch Centrum	1	2	5	8	7
Totaal	41	21	119	181	140

Tabel 2 Responses, uitgesplitst naar type instelling en categorie

Omdat de respondenten in categorie 1 geen informatie hebben verstrekt over de inhoudelijke vragen worden deze in de analyse niet meegenomen. De responses die wel worden meegenomen, worden "bruikbare responses" genoemd.

Universitair medisch centra (UMC) zijn als aparte categorie opgenomen omdat ze binnen universiteiten een relatief autonome positie innemen.

Niet van alle hogeronderwijsinstellingen zijn responses ontvangen. In tabel 3 wordt aangegeven van hoeveel instellingen per type bruikbare responses zijn ontvangen. Tussen () staat het aantal bruikbare responses.

Type instelling	Aantal instellingen waarvan bruikbare responses zijn ontvangen	Totaal aantal instellingen	% response
Hogeschool	23 (90)	38	61%
Universiteit	15 (43)	15	100%
UMC	5 (7)	8	63%

Tabel 3 Aantal instellingen per type waarvan bruikbare responses zijn ontvangen

In tabel 4 staat per type instelling genoemd hoeveel instellingen van dat type een gegeven aantal bruikbare responses heeft opgeleverd. Bijvoorbeeld: er zijn 5 hogescholen die 2 bruikbare responses hebben opgeleverd (kolom met header "2", Type instelling "Hogeschool").

Type instelling	# responses	1	2	3	4	>4	Totaal
Hogeschool		10	5	2	1	5	23
Universiteit		5	2	5	1	2	15
UMC		3	2				5

Tabel 4 Aantal instellingen per type met gegeven aantal bruikbare responses

Er zijn 2 hogescholen waarvan geen volledig ingevulde response is ontvangen. Van alle universiteiten en UMC's is tenminste één volledig ingevulde response beschikbaar.

Bijlage 2 bevat een overzicht van de instellingen waarvan medewerkers hebben gereageerd.

4 ALGEMEEN

4.1 Positie/ functie respondent

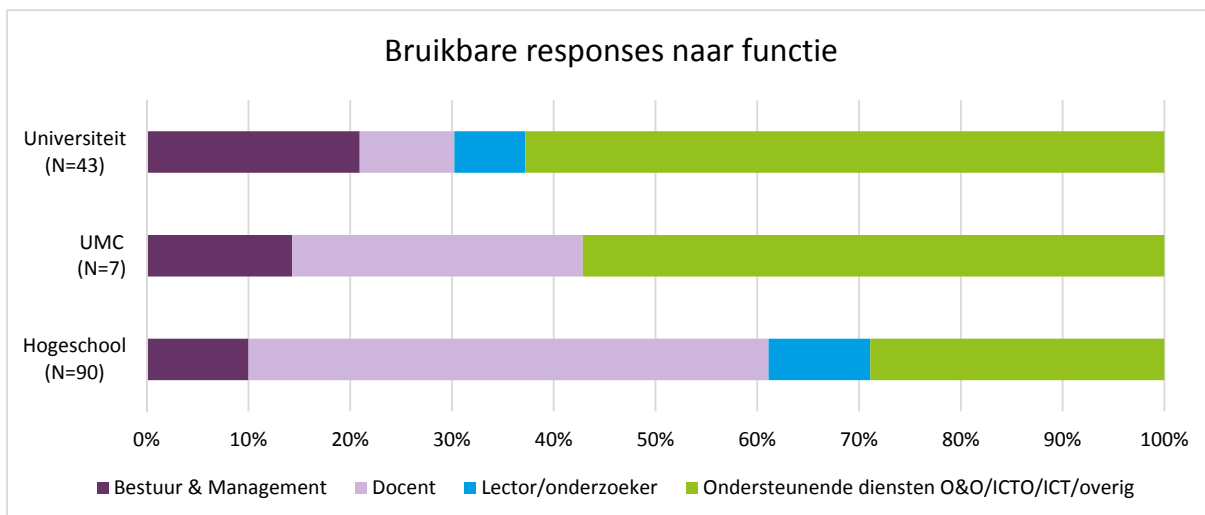
Vraag: Wat is uw positie/ functie?

Totaal aantal responses

Positie/functie	Hogeschool (N=113)	UMC (N=8)	Universiteit (N=60)
Bestuur & Management	11	1	12
Docent	55	2	6
Lector/onderzoeker	10		3
Ondersteunende diensten O&O/ICTO/ICT/overig	37	5	39

Bruikbare responses

Positie/functie	Hogeschool (N=90)	UMC (N=7)	Universiteit (N=43)
Bestuur & Management	9	1	9
Docent	46	2	4
Lector/onderzoeker	9		3
Ondersteunende diensten O&O/ICTO/ICT/overig	26	4	27

4.2 Domein/ sector respondent

Vraag: In welke van de onderstaande domeinen of sectoren bent u werkzaam? Indien u in meerdere domeinen of sectoren werkzaam bent, selecteer dan degene waar u de meeste tijd in werkt.

Domein/sector	Hogeschool (N=90)	UMC (N=7)	Universiteit (N=43)
Wiskunde, natuurwetenschappen, informatica	32		4
Onderwijs, leraren	16	1	10
Algemeen	10		10
Techniek	14		3
Humaniora, sociale wetenschappen, communicatie en kunst	5		11
Gezondheidszorg, sociale dienstverlening en verzorging	3	6	2
Economie, management ,organisatie, personeel en administratie	7		1
Agrarisch en milieu	1		1
Recht, bestuur, openbare orde en veiligheid	1		1
Horeca, toerisme, vrijetijdsbesteding, logistiek en transport	1		

4.3 Scope van de response

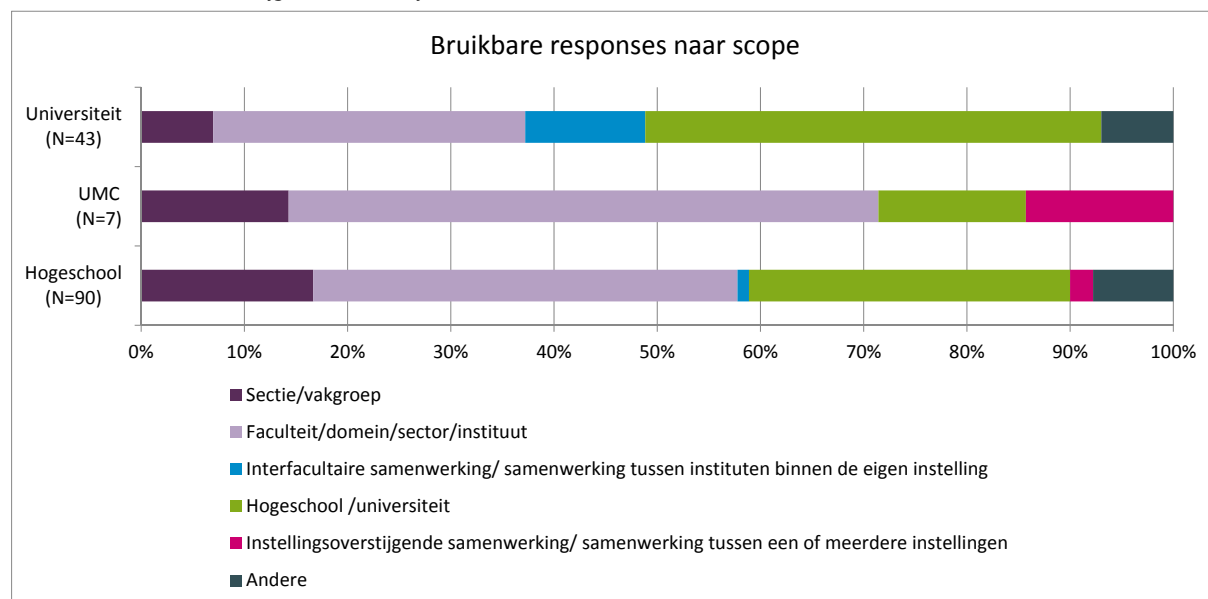
Vraag: Geef de scope aan waarop uw antwoorden betrekking hebben.

Scope invulling	Hogeschool (N=90)	UMC (N=7)	Universiteit (N=43)
Sectie/vakgroep	15	1	3
Faculteit/domein/sector/instituut	37	4	13
Interfacultaire samenwerking/ samenwerking tussen instituten binnen de eigen instelling	1		5
Hogeschool /universiteit	28	1	19
Instellingsoverstijgende samenwerking/ samenwerking tussen een of meerdere instellingen	2	1	
Andere	7		3

Bij "Andere" zijn genoemd:

Hogeschool: opleiding (3x); Mediatheek; Blok coördinator Minor; Bibliotheek; Wat is de vraag?!?

Universiteit: facultair overstijgend en landelijk, universiteitsbibliotheek (2x)

5 PUBLICEREN VAN OPEN EDUCATIONAL RESOURCES

5.1 Wordt leermateriaal gedeeld?

Vraag: Maakt en publiceert u zelf /uw sectie/uw faculteit/ samenwerkingsverband/ hogeschool/ universiteit Open Educational Resources (OER)?

Type instelling	Hogeschool (N=90)	UMC (N=7)	Universiteit (N=43)	Totaal
Antwoord				
Ja	20	5	20	45
Nee	70	2	23	95

De respondenten die de vraag met "Ja" hebben beantwoord zijn afkomstig van 12 van de 23 hogescholen waarvan responses zijn ontvangen, 4 van de 5 UMC's en 10 van de 15 universiteiten. Om inzicht te krijgen in het domein waarop OER gepubliceerd en hergebruikt is zijn de resultaten die in paragraaf 3.2 zijn gegeven beperkt tot de respondenten die aangeven dat publicatie van OER plaatsvindt binnen hun scope. Hierbij is de aanname gemaakt dat de respondent deze vraag heeft beantwoord voor het domein waarin hij/zij werkzaam is. Deze resultaten geven daarom een gedeeltelijk beeld van de werkelijkheid omdat een respondent in meerdere domeinen werkzaam kan zijn (die nu niet worden meegenomen omdat slechts één domein kon worden aangegeven).

Domein van publicatie van OER	Hogeschool (N=20)	UMC (N=5)	Universiteit (N=20)
Onderwijs, leraren	6		5
Algemeen	2		7
Techniek	5		3
Gezondheidszorg, sociale dienstverlening en verzorging	1	5	1
Wiskunde, natuurwetenschappen, informatica	4		1
Humaniora, sociale wetenschappen, communicatie en kunst	1		2
Economie, management ,organisatie, personeel en administratie	1		1

5.2 Motieven/ redenen om geen OER te maken en te publiceren

Vraag: Wat zijn de motieven/ redenen om geen OER te maken en te publiceren?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Motieven geen OER publiceren	Hogeschool (N=69)	UMC (N=2)	Universiteit (N=22)
Betekent extra werk en belasting voor docenten/staf	24		7
Bewust beleid om geen OER te maken en te publiceren	4		2
Drempelvrees	9		4
Er is nog geen beleid	46	1	17
Geen bereidheid bij docenten/staf	3	1	5
Meerwaarde is niet duidelijk	11		5
Te hoge extra kosten	3		3
Te weinig ervaring	24		9
Te weinig expertise op het gebied van OER (inhoudelijk, techniek, juridisch)	24	1	8
Te weinig of geen (technische) ondersteuning voor docenten	13		6
Ander	9	1	3

Bij "Ander" zijn ingevuld:

Hogeschool:

- we zijn bezig met het maken en publiceren van een platform informatievaardigheden;
- examencommissie heeft hierin geen rol;
- Geen platform, geen context waarin dat kan gebeuren;
- personeelsschaarste;
- werkdruk;
- Staat op planning voor komende 2 jaar;
- geen directe aanleiding;
- Dit is nog in voorbereiding; nog nooit over nagedacht

Universiteit:

- er worden open materialen gemaakt, maar op incidenteel/LSG niveau. Er is nog geen algemeen beleid;
- vanaf 2016; we weten niet eens goed wat het is en wat er kan

UMC:

- kost heel veel geld om online onderwijs te maken dus dat gaan wij niet zomaar zonder vergoeding op internet zetten. Ander punt: er wordt overal patiënt-materiaal gebruikt (weliswaar anoniem maar het blijft beeldmateriaal).

5.3 Verwachting productie en publicatie OER over 3 jaar

Vraag: Verwacht u dat binnen nu en 3 jaar wel tot productie en publicatie van OER wordt overgegaan?

Nabije toekomstverwachting	Hogeschool (N=69)	UMC (N=2)	Universiteit (N=23)
Ja	44	1	14
Nee	25	1	9

5.4 Motieven waarom over 3 jaar productie en publicatie OER

Vraag: Waarom verwacht u dat u binnen nu en 3 jaar tot productie en publicatie van OER zult overgaan?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Motieven toekomstverwachting (wel)	Hogeschool (N=43)	UMC (N=1)	Universiteit (N=14)
Omdat de "omgeving" dat van ons zal vragen	28		11
Omdat de instelling dat tot onderdeel van strategie en beleid heeft gemaakt	17		7
Omdat de overheid ons daartoe zal aanzetten	12	1	9
Omdat de studenten daarom vragen	12		2
Omdat docenten en staf daarom vragen	6		1
Ander	8		1

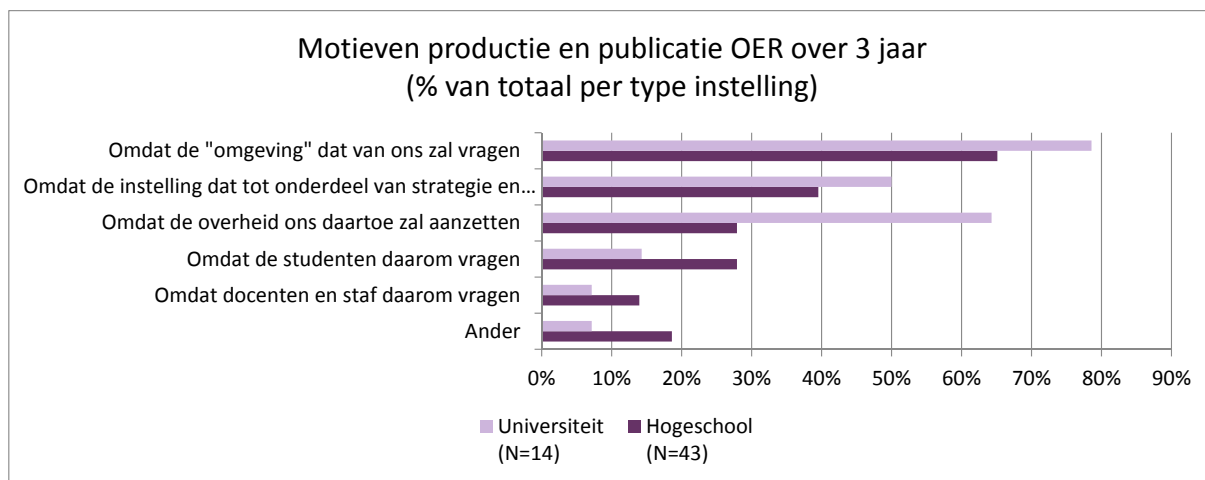
Bij "Ander" zijn ingevuld:

Hogeschool:

- we zijn er al mee bezig;
- Het is volgens mij de toekomst van hoger onderwijs. We kunnen niet alles zelf blijven maken.;
- Nieuwe curriculum daarom vraagt;
- Eigen efficiency; er ontstaan bottom up projecten;
- Concreet project rondom flexibilisering onderwijs;
- Persoonlijke motivatie;
- omdat we het zelf belangrijk vinden

Universiteit:

- omdat we dan alleen recht doen aan onze omgeving

5.5 Motieven waarom over 3 jaar geen productie en publicatie OER

Vraag: Waarom verwacht u dat u niet binnen nu en 3 jaar tot productie en publicatie van OER zult overgaan?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Motieven toekomstverwachting (niet)	Hogeschool (N=24)	UMC (N=1)	Universiteit (N=8)
De (extra) kosten daarvan zullen als te hoog worden gezien	5		3
De sectie/faculteit/instelling heeft als expliciet beleid zelf geen OER te maken en te publiceren	3		2
Er zal geen (extra) capaciteit daarvoor zijn	18		4
Omdat docenten en staf daartoe niet bereid zullen zijn	4		5
Ander	3	1	3

Bij "Ander" zijn genoemd:

Hogeschool:

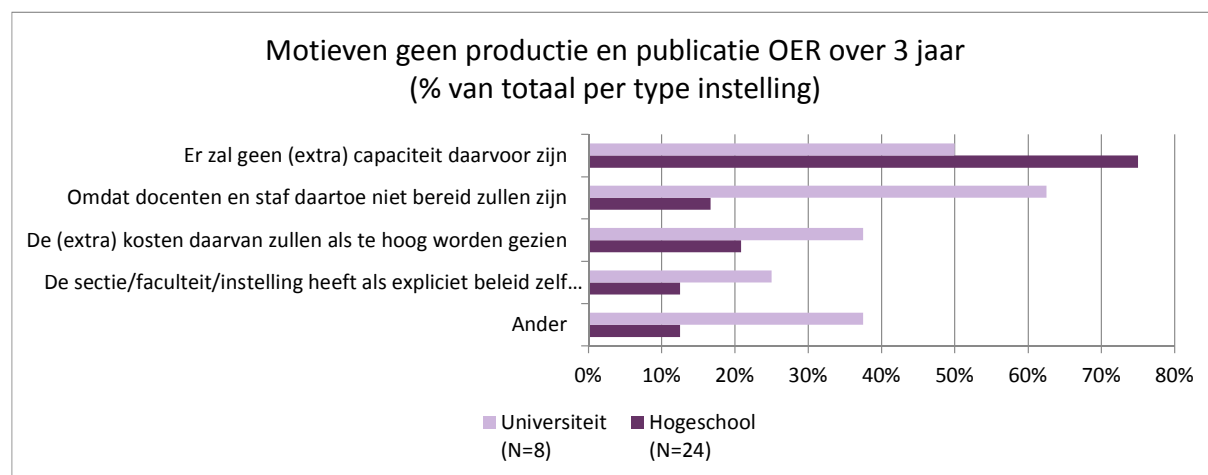
- ligt aan soort functie/taak;
- Er is nog niks over bepaald door de faculteit/opleiding;
- Hier ligt geen focus op. Andere prioriteiten.

Universiteit:

- Affiniteit ermee in de komende jaren is beperkt;
- er is geen beleid op gemaakt;
- Ik denk dat er geen duidelijke meerwaarde gezien wordt.

UMC:

- zolang er geen vergoeding tegenover staat, gaat het niet gebeuren.

5.6 Type leermateriaal

Vraag: Om welke soorten materialen gaat het?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Type leermateriaal	Hogeschool (N=18)	UMC (N=5)	Universiteit (N=20)
Video's	13	5	16
Onderdelen van de materialen van een vak (module/eenheid)	7	4	9
Weblectures/voordrachten	5	3	12
Instructies/tutorials	4	3	10
Gehele cursus/vak	3	3	10
Foto's, afbeeldingen	1	4	7
Quizen, toetsen	3	2	4
Webinars	2		7
Boek/collegedictaat	4	1	2
E-boeken	2	1	4
Interactieve games		1	6
Audio podcasts	1	1	4
Infographics	2		4
Data sets			5
Lesplannen	4		1
Hulpmiddelen, instrumenten, plug ins	1	1	2

Bij "Ander" zijn genoemd:

Hogeschool:

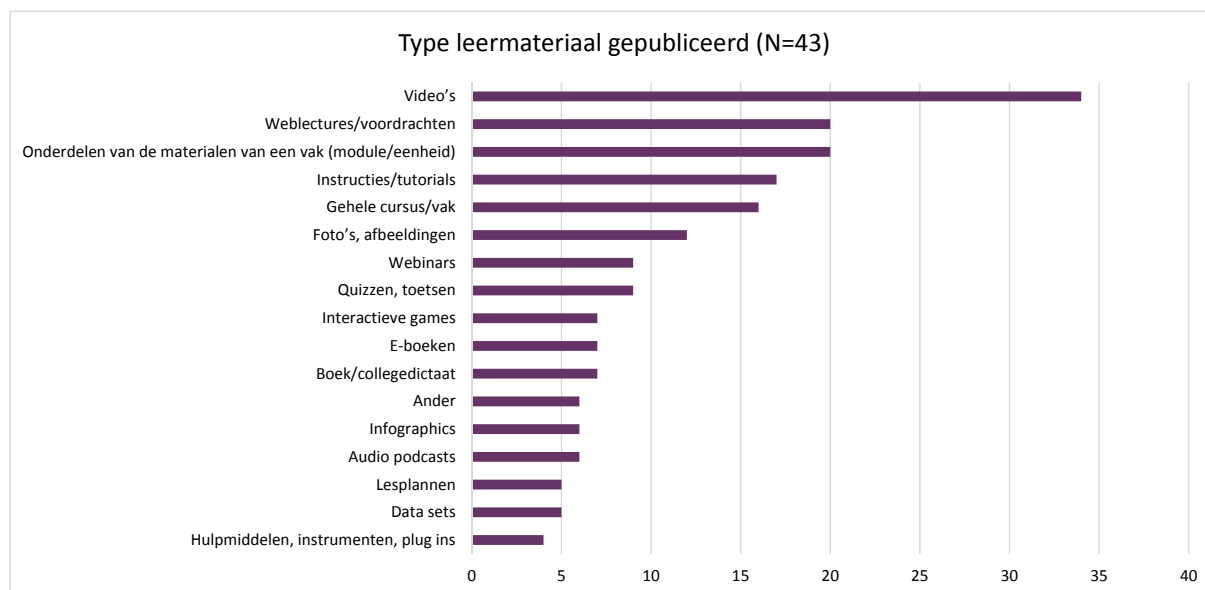
- sheets;
- Interviews;
- Posters

Universiteit:

- MOOC

UMC:

- simulatieprogramma; open toolkit toetsing

5.7 Licenties voor publicatie OER

Vraag: Onder welke licentievormen zijn de OER gepubliceerd?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Licentievorm	Hogeschool (N=16)	UMC (N=5)	Universiteit (N=19)
CC BY	5	3	6
CC BY-NC	1		2
CC BY-NC-ND	2	1	
CC BY-NC-SA	1	2	9
CC BY-ND	1		
CC BY-SA	2	2	2
Ander	6	1	4

Bij "Ander" zijn genoemd:

Hogeschool:

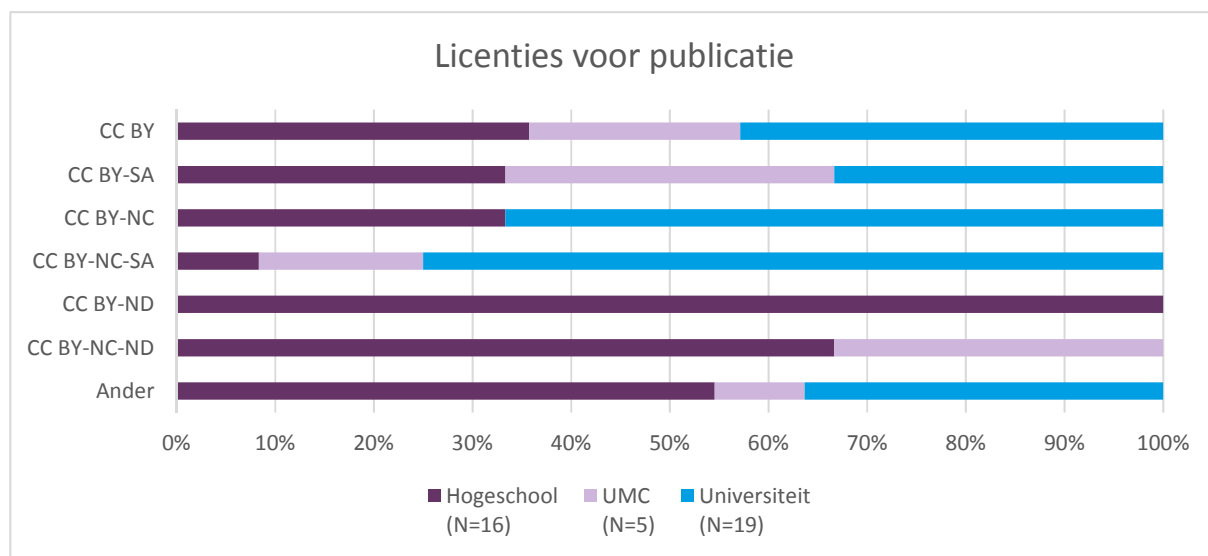
- onbekend (5x),
- niet formeel onder een licentie

Universiteit:

- onbekend (2x),
- geen (2x)

UMC:

- zonder licentie

5.8 Taal van de gepubliceerde OER

Vraag: In welke taal worden de OER gepubliceerd?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

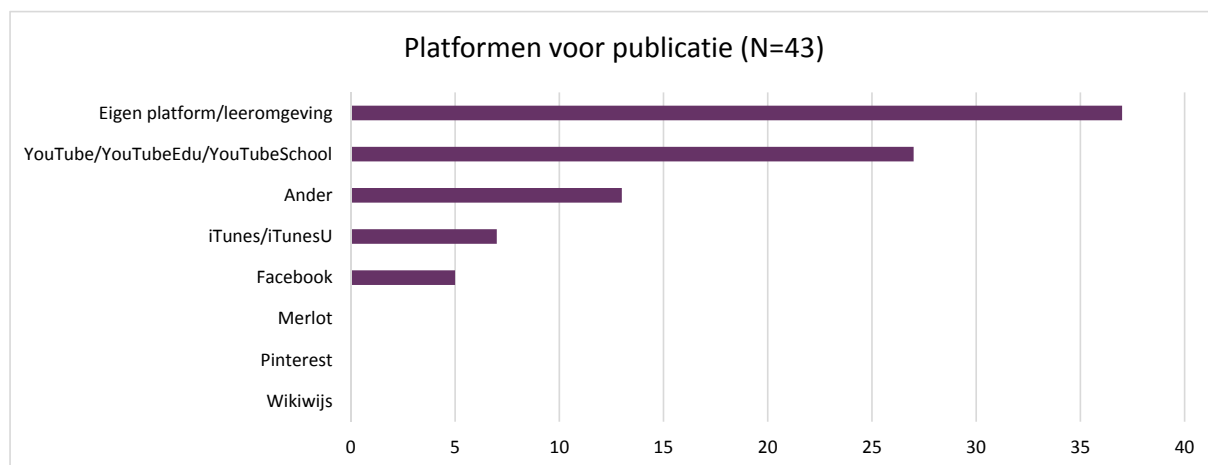
Taal waarin de materialen worden gepubliceerd	Hogeschool (N=18)	UMC (N=5)	Universiteit (N=20)
Nederlands	18	4	14
Engels	6	5	19
Spaans	0	0	1

5.9 Platformen voor publicatie OER

Vraag: Op welke platformen worden de OER gepubliceerd?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Platform voor publicatie	Hogeschool (N=18)	UMC (N=5)	Universiteit (N=20)
Eigen platform/leeromgeving	16	5	16
Facebook	1	2	2
iTunes/iTunesU	1		6
YouTube/YouTubeEdu/YouTubeSchool	10	2	15

De keuzemogelijkheden Wikiwijs, Pinterest en Merlot zijn door geen enkele respondent genoemd: deze platformen worden niet gebruikt voor publicatie van OER. Onder de optie "Ander" zijn genoemd:

- blendspace, slideshare
- Coursera
- EdX
- email
- futurelearn
- GitHub
- hbo kennisbank
- MOOC Platform
- Novo-Ed (2x)
- Slideshare, Wordpress,
- vimeo
- www.medischonderwijs.nl

5.10 Schatting hoeveelheid gepubliceerde OER

Vraag: Om hoeveel OER materiaal gaat het naar schatting (% van alle gebruikte leermaterialen)

Bij deze vraag is de scope waarvoor het antwoord gegeven wordt belangrijk: 15% van alle leermaterialen publiceren als OER in een sectie of vakgroep heeft een andere waarde dan 15% van alle leermaterialen publiceren als OER in een instelling. De onderstaande tabel geeft per door de respondent aangegeven scope per type instelling het gemiddelde percentage weer. Tussen () staat het aantal respondenten waarop dat percentage is gebaseerd.

Scope ↓	Publiceren van OER (in % van alle leermaterialen)	Hogeschool (N=16)	UMC (N=5)	Universiteit (N=19)
Sectie/vakgroep		15% (2)		20% (2)
Faculteit/domein/sector/instituut		5,0% (3)	2,3% (3)	8% (4)
Hogeschool /universiteit		9,5% (10)	50% (1)	17,3% (10)
Instellingsoverstijgende samenwerking/ samenwerking tussen een of meerdere instellingen			2% (1)	
Andere		25% (1)		58% (3)

Bij "Ander" zijn genoemd:

Hogeschool:

- opleiding

Universiteit:

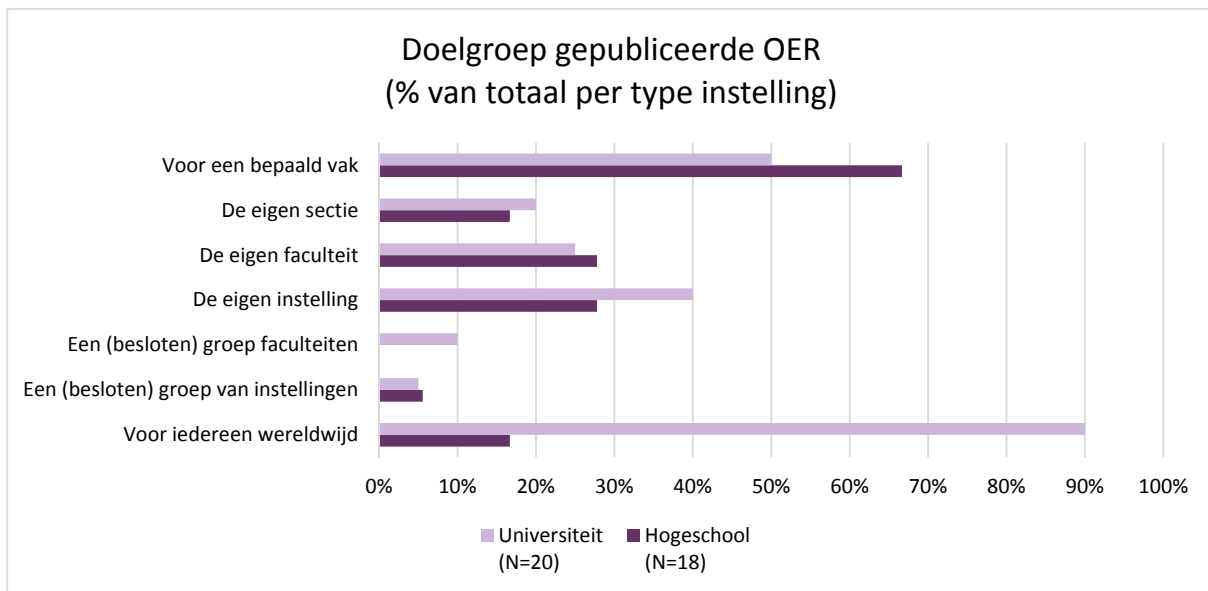
- universiteitsbibliotheek (2x),
- facultair overstijgend en landelijk

5.11 Doelgroep OER

Vraag: Voor welke (potentiële) gebruikerscategorie(ën) worden de OER gemaakt en gepubliceerd?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Doelgroep gepubliceerde OER	Hogeschool (N=18)	UMC (N=4)	Universiteit (N=20)
Voor een bepaald vak	12	4	10
De eigen sectie	3	3	4
De eigen faculteit	5	4	5
De eigen instelling	5	3	8
Een (besloten) groep faculteiten		3	2
Een (besloten) groep van instellingen	1	4	1
Voor iedereen wereldwijd	3	4	18

5.12 Wat is de verdeling van open beschikbaarheid van OER?

De resultaten bij deze vraag worden in twee tabellen gepresenteerd: het gemiddeld opgegeven percentage en de range van de antwoorden.

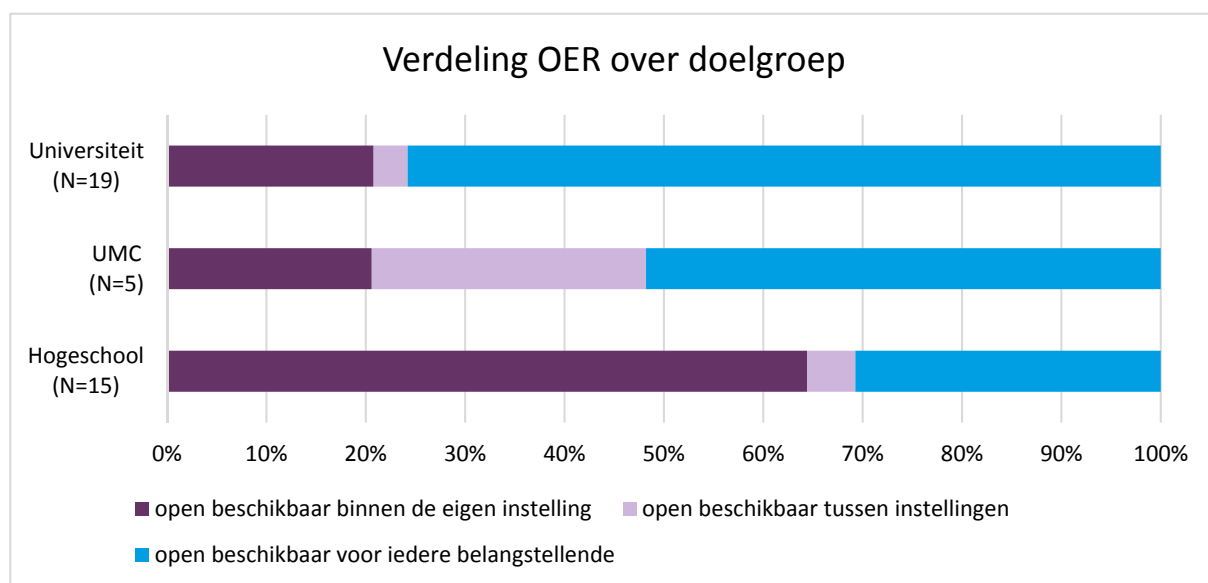
Open beschikbaarheid (gemiddeld)	Hogeschool (N=15)	UMC (N=5)	Universiteit (N= 19)
open beschikbaar binnen de eigen instelling	64,4%	20,6%	20,8%
open beschikbaar tussen instellingen	4,9%	27,6%	3,4%
open beschikbaar voor iedere belangstellende	30,7%	51,8%	75,8%

De getallen in de cellen geven het gemiddelde weer van de percentages die de respondenten per type instelling hebben gegeven. De getallen per kolom tellen op tot 100%.

Open beschikbaarheid (range)	Hogeschool (N=15)	UMC (N=5)	Universiteit (N=19)
open beschikbaar binnen de eigen instelling	40% - 100%	10% - 33%	5% - 90%
open beschikbaar tussen instellingen	1% - 40%	10% - 40%	0% - 25%
open beschikbaar voor iedere belangstellende	1% - 100%	30% - 80%	5% - 100%

Opmerkingen bij de tabel:

De getallen in de cellen geven de range aan van de antwoorden aan die respondenten hebben gegeven: het linker getal in de cel is het laagste percentage dat is genoemd en het rechtse het hoogste percentage.

5.13 Proces van productie en publicatie van OER

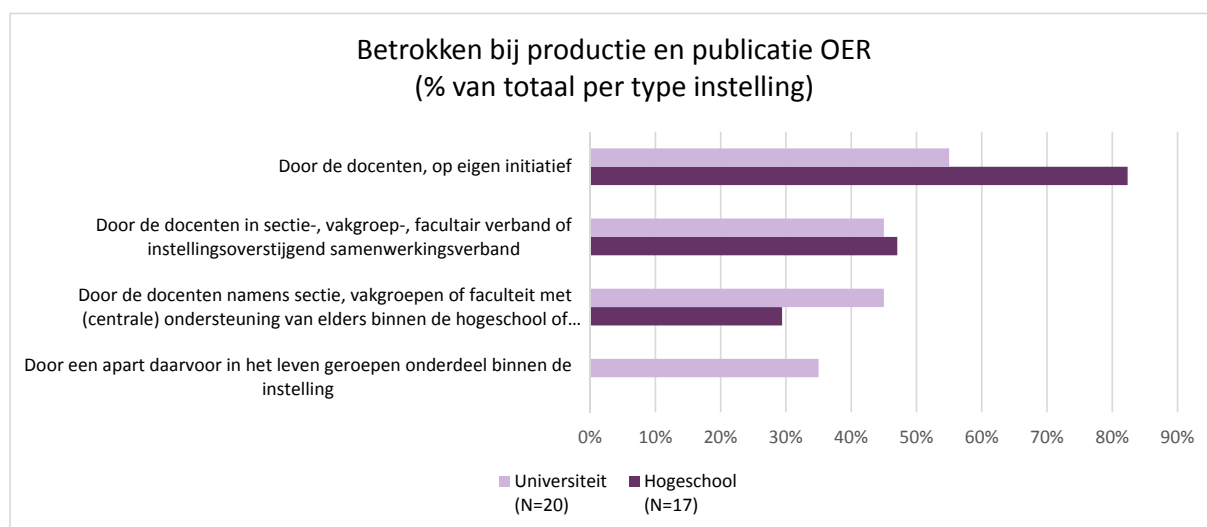
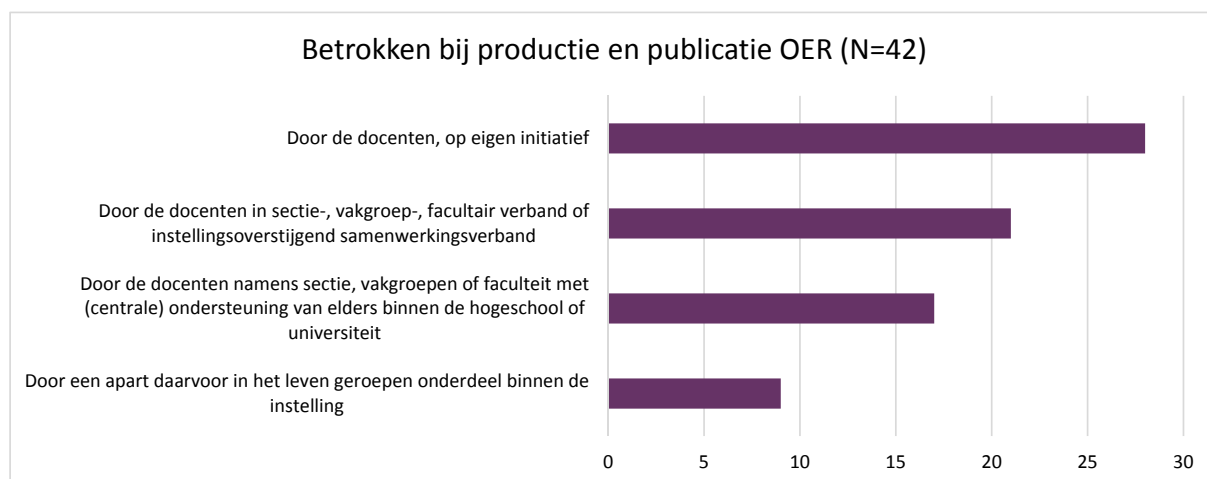
Vraag: Hoe vinden de productie en publicatie van OER plaats?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Productie en publicatie OER, organisatie proces	Hogeschool (N=17)	UMC (N=5)	Universiteit (N=20)
Door de docenten, op eigen initiatief	14	3	11
Door de docenten in sectie-, vakgroep-, facultair verband of instellingsoverstijgend samenwerkingsverband	8	4	9
Door de docenten namens sectie, vakgroepen of faculteit met (centrale) ondersteuning van elders binnen de hogeschool of universiteit	5	3	9
Door een apart daarvoor in het leven geroepen onderdeel binnen de instelling		2	7

Bij "Ander" zijn genoemd:

- project consortium
- in kader MOOC project
- ICTO

5.14 Motieven/redenen voor productie en publicatie OER

Vraag: Wat zijn de motieven/redenen om OER te maken en te publiceren?

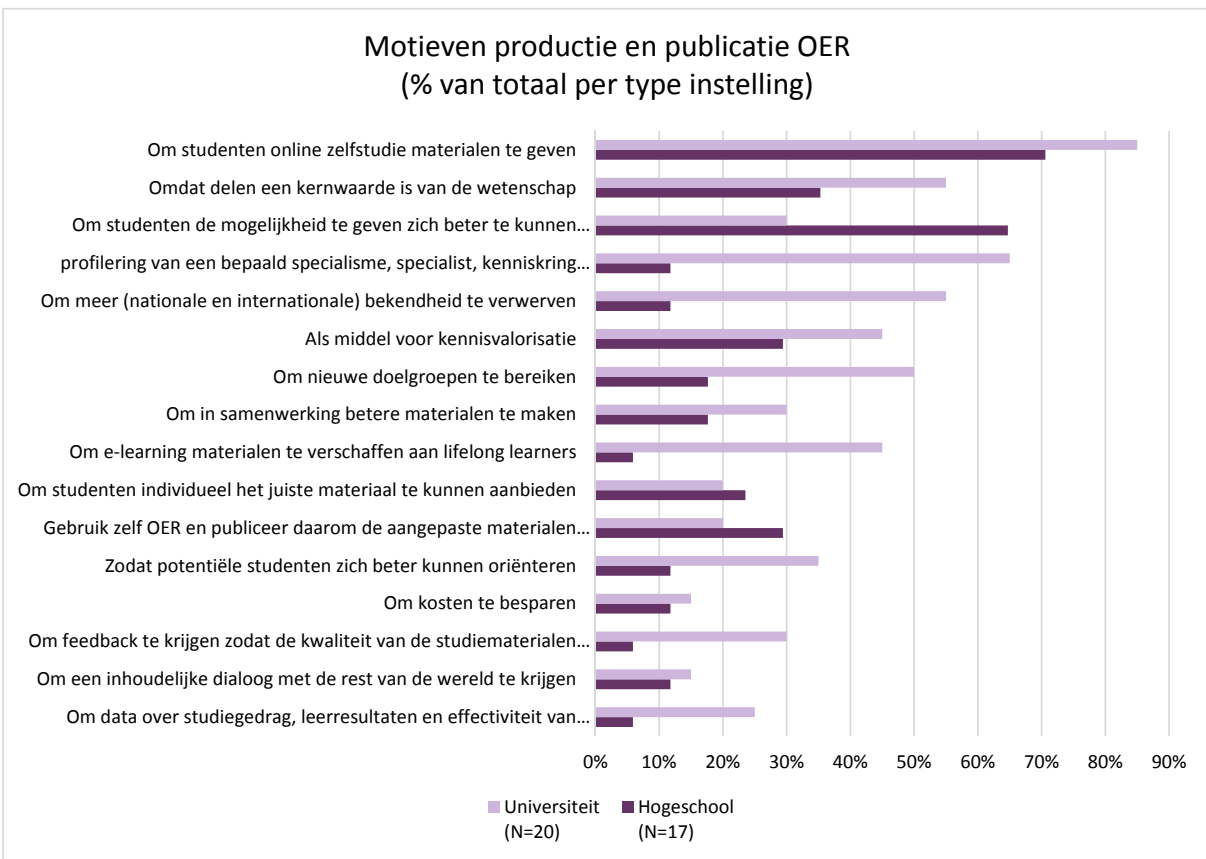
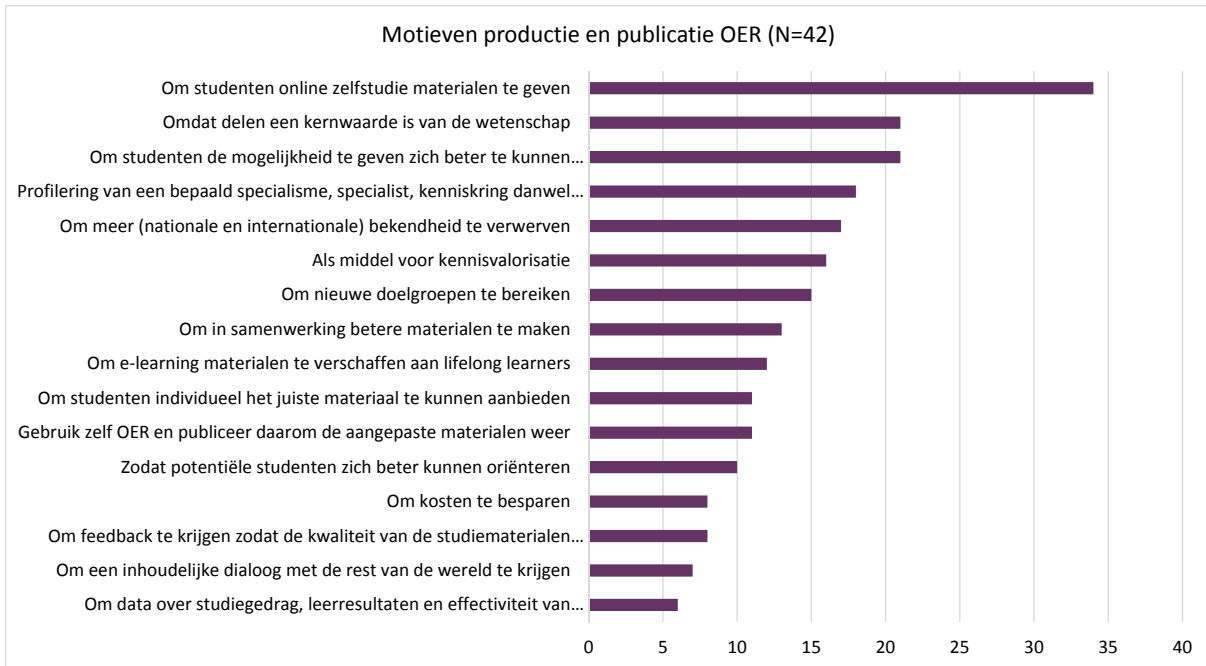
Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Motieven/redenen productie en publicatie OER	Hogeschool (N=17)	UMC (N=5)	Universiteit (N=20)
Als middel voor kennisvalorisatie	5	2	9
Gebruik zelf OER en publiceer daarom de aangepaste materialen weer	5	2	4
Om data over studiegedrag, leerresultaten en effectiviteit van leermaterialen te vergaren (learning analytics)	1		5
Om een inhoudelijke dialoog met de rest van de wereld te krijgen	2	2	3
Om e-learning materialen te verschaffen aan lifelong learners	1	2	9
Om feedback te krijgen zodat de kwaliteit van de studiematerialen beter wordt	1	1	6
Om in samenwerking betere materialen te maken	3	4	6
Om kosten te besparen	2	3	3
Om meer (nationale en internationale) bekendheid te verwerven	2	4	11
Om nieuwe doelgroepen te bereiken	3	2	10
Om studenten de mogelijkheid te geven zich beter te kunnen voorbereiden op tentamens en toetsen	11	4	6
Om studenten individueel het juiste materiaal te kunnen aanbieden	4	3	4
Om studenten online zelfstudie materialen te geven	12	5	17
Omdat delen een kernwaarde is van de wetenschap	6	4	11
profilering van een bepaald specialisme, specialist, kenniskring danwel faculteit of instelling	2	3	13
Zodat potentiële studenten zich beter kunnen oriënteren	2	1	7

Bij "Ander" zijn genoemd:

Universiteit:

- kwaliteitsborging;
- veel andere redenen tellen mee, maar deze 2 zijn de oorspronkelijke redenen.

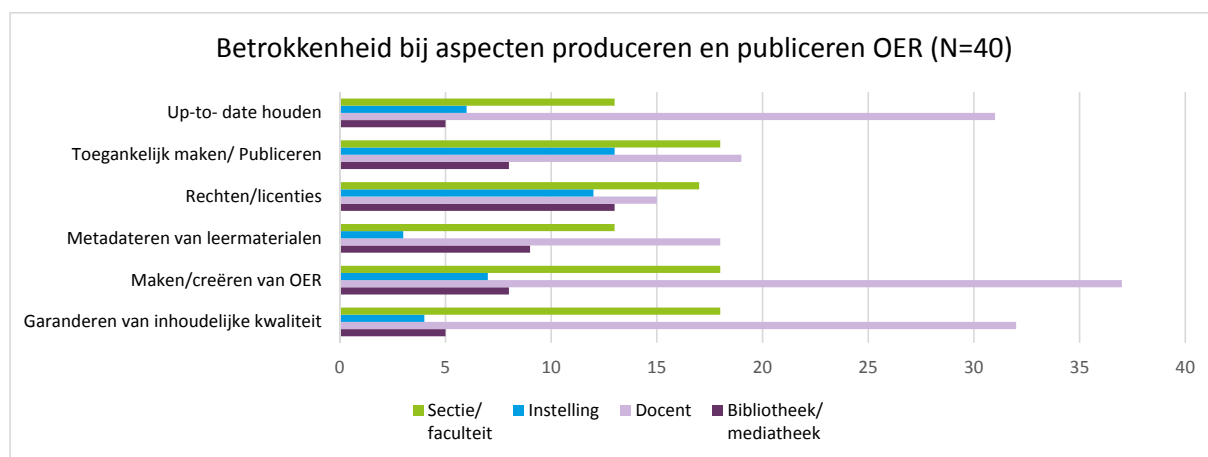
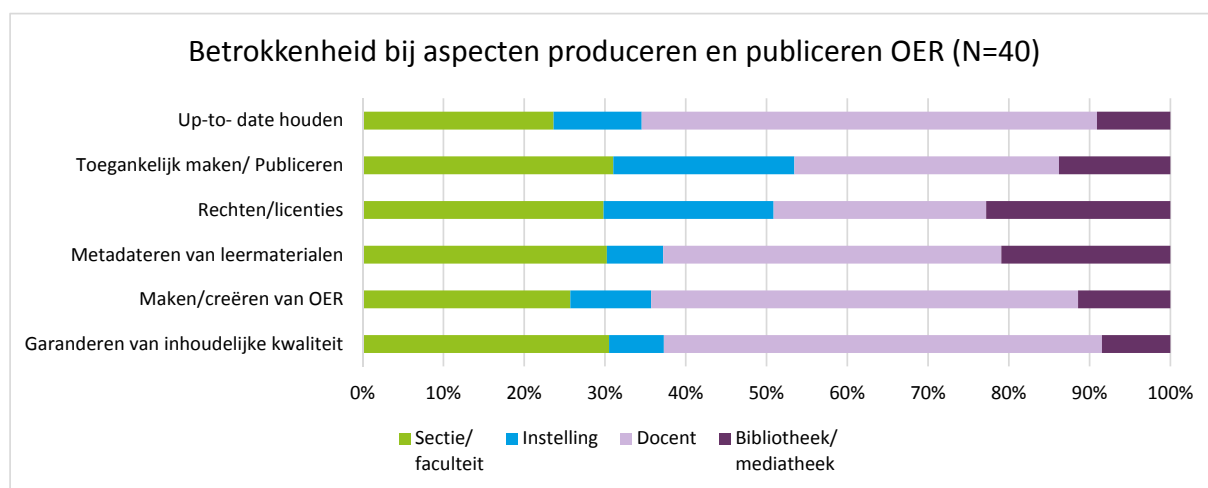
5.15 Betrokkenheid bij aspecten produceren en publiceren OER

Vraag: Wie zijn betrokken bij de volgende aspecten van OER produceren en publiceren?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Hoewel hier niet nader aangegeven bij de vraagstelling omvat "Instelling" alle niet expliciet genoemde partijen (zoals ICTO en andere ondersteunende diensten). De resultaten worden hieronder overall en per type instelling gepresenteerd.

Betrokken bij productie en publicatie OER (alle; N=40)	Bibliotheek/mediatheek	Docent	Instelling	Sectie/faculteit
Garanderen van inhoudelijke kwaliteit	5	32	4	18
Maken/creëren van OER	8	37	7	18
Metadateren van leermaterialen	9	18	3	13
Rechten/licenties	13	15	12	17
Toegankelijk maken/ Publiceren	8	19	13	18
Up-to- date houden	5	31	6	13

Hogescholen (N=16)				
Publiceren OER, wie doet wat?	Bibliotheek/ mediatheek	Docent	Instelling	Sectie/faculteit
Garanderen van inhoudelijke kwaliteit	1	14		6
Maken/creëren van OER	1	16	1	4
Metadaten van leermaterialen	2	8		4
Rechten/licenties	5	9	3	5
Toegankelijk maken/ Publiceren	1	10	1	6
Up-to- date houden	1	13		4

UMC (N=5)				
Publiceren OER, wie doet wat?	Bibliotheek/ mediatheek	Docent	Instelling	Sectie/faculteit
Garanderen van inhoudelijke kwaliteit	0	5	0	3
Maken/creëren van OER	0	5	0	4
Metadaten van leermaterialen	0	2	1	5
Rechten/licenties	0	2	2	5
Toegankelijk maken/ Publiceren	0	1	2	5
Up-to- date houden	0	5	0	3

Universiteiten (N=19)				
Publiceren OER, wie doet wat?	Bibliotheek/ mediatheek	Docent	Instelling	Sectie/faculteit
Garanderen van inhoudelijke kwaliteit	4	13	4	9
Maken/creëren van OER	7	16	6	10
Metadaten van leermaterialen	7	8	2	4
Rechten/licenties	8	4	7	7
Toegankelijk maken/ Publiceren	7	8	10	7
Up-to- date houden	4	13	6	6

5.16 Kosten van produceren en publiceren van OER in 2015

Vraag: Wat zijn voor het jaar 2015 de totale kosten (geweest) van het maken en publiceren van OER? Indien niet bekend, graag een schatting. Denk daarbij ook aan de kosten voor professionalisering en ondersteuning van docenten.

Kosten productie/publicatie OER 2015	Hogeschool (N=16)	UMC (N=5)	Universiteit (N=18)
Niet bekend/ geen schatting mogelijk	15	5	12
€	(x)		(xx)

Als waarden zijn genoemd:

(x): 5000

(xx): 250000; 300; 20; 60000; 200000; 2 FTE

5.17 Resultaten en/of effecten van produceren en publiceren van OER

Vraag: Wat zijn de resultaten en/of effecten die zijn behaald met het maken en publiceren van OER?

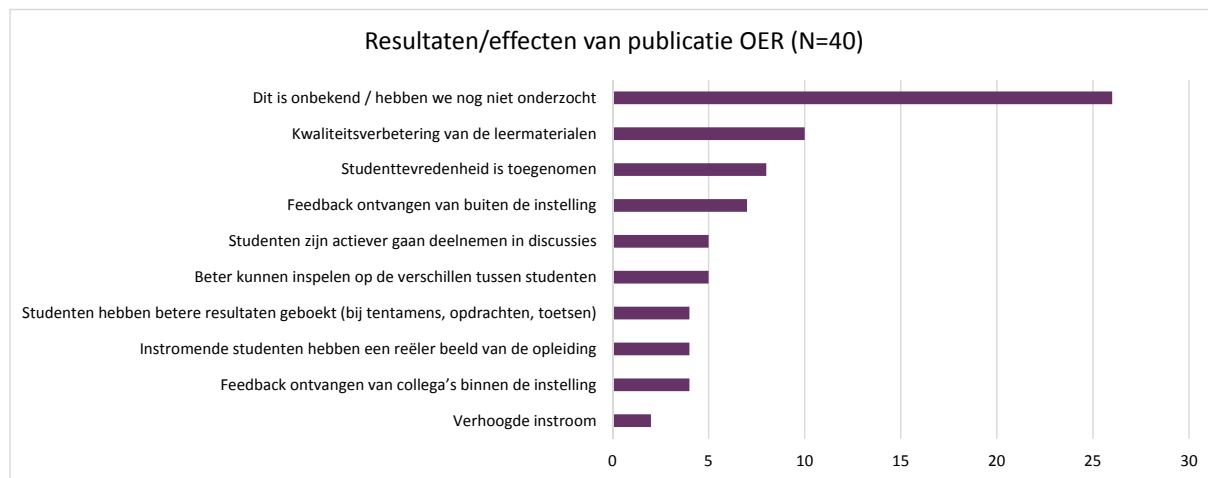
Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Resultaten/effeten publicatie OER	Hogeschool (N=17)	UMC (N=5)	Universiteit (N=18)
Dit is onbekend / hebben we nog niet onderzocht	14	3	9
Kwaliteitsverbetering van de leermaterialen	3	2	5
Studenttevredenheid is toegenomen	5	1	2
Feedback ontvangen van buiten de instelling	1	1	5
Beter kunnen inspelen op de verschillen tussen studenten	2	1	2
Studenten zijn actiever gaan deelnemen in discussies	3	1	1
Feedback ontvangen van collega's binnen de instelling		1	3
Instromende studenten hebben een reëler beeld van de opleiding			4
Studenten hebben betere resultaten geboekt (bij tentamens, opdrachten, toetsen)	2	1	1
Verhoogde instroom		1	1

Bij "Ander" zijn genoemd:

Universiteit:

- evaluatie moet nog plaats vinden;
- aandacht;
- Studenten worden ontevredener als het er niet is

6 PUBLICEREN VAN MOOC'S

6.1 Worden MOOC's ontwikkeld en gepubliceerd?

Vraag: Heeft uw sectie/vakgroep/faculteit/instelling zelf een of meerdere MOOC's gemaakt en gepubliceerd?

	Hogeschool (N=85)	UMC (N=6)	Universiteit (N=43)
Ja	6	1	20
Nee	79	5	23

De respondenten die de vraag met "Ja" hebben beantwoord zijn afkomstig van 4 van de 23 hogescholen waarvan responses zijn ontvangen, 1 van de 5 UMC's en 11 van de 15 universiteiten.

6.2 Aantal gepubliceerde MOOC's

Vraag: Hoeveel MOOC's zijn er gepubliceerd door uw sectie/vakgroep/faculteit/instelling?

Aantal	1-5	6-10	11-15	>15	Onbekend/ weet niet
Hogeschool (N=5)	3		1	1	
UMC (N=1)				1	
Universiteit (N=20)	12	3		3	2

Bij ">15" zijn genoemd:

Hogeschool 180
UMC 40
Universiteit 25 (2x), 26

6.3 Taal gepubliceerde MOOC's

Vraag: In welke taal is/zijn de MOOC/MOOC's gepubliceerd?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

	Hogeschool (N=5)	UMC (N=1)	Universiteit (N=20)
Engels	3		20
Nederlands	2	1	4
Ander			1

Bij "Ander" is genoemd: sommige moocs vertaald/ondertiteld naar >30 talen

6.4 Platform van publicatie van MOOC's

Vraag: Op welk platform is de MOOC/zijn de MOOC's gepubliceerd?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Platform	Hogeschool (N=5)	UMC (N=1)	Universiteit (N=20)
Canvas.net	2		1
Coursera			6
Edx			4
Eigen platform	1	1	3
Futurelearn			3
Iiversity	1		
Ander	1		6

Bij "Ander" zijn genoemd:

Hogeschool:

- Mycorsa

Universiteit:

- NovoEd (3x);
- Diverse in EU context;
- openuped.eu;
- onbekend

6.5 Licentie gepubliceerde MOOC's

Vraag: Onder welke licentie(s) is/zijn de MOOC/MOOC's gepubliceerd?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Licentie	Hogeschool (N=4)	UMC (N=1)	Universiteit (N=15)
All rights reserved	2		3
CC BY		1	1
CC BY-NC			1
CC BY-SA-NC			6
Ander	2		7

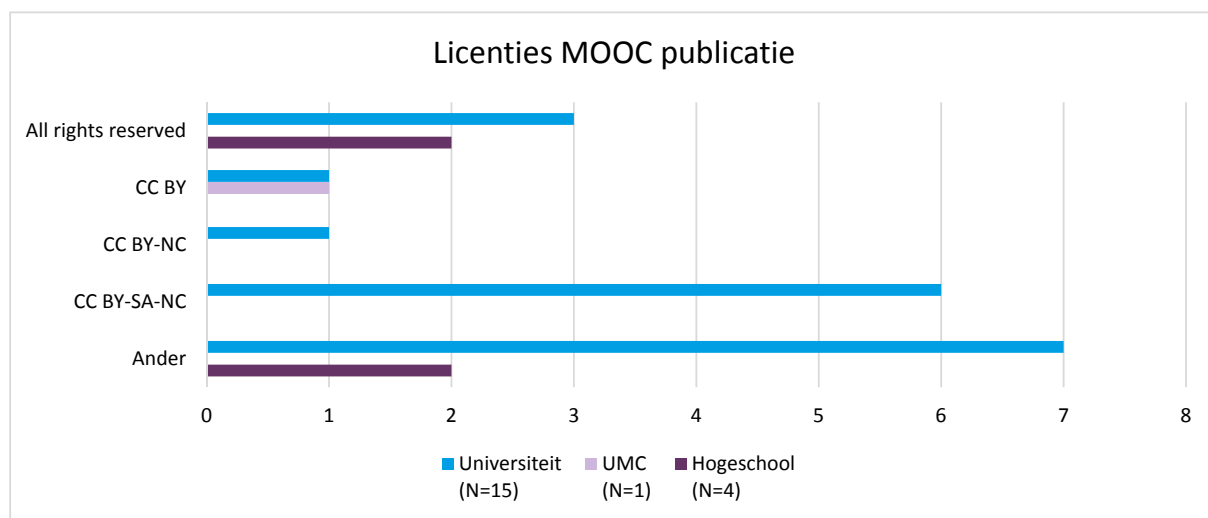
Bij "Ander" zijn genoemd:

Hogeschool:

- onbekend (2x)

Universiteit:

- onbekend (6x);
- MOOC Copyright restricted, MOOC Contents onder CC BY-NC_SA

6.6 Productie van MOOC's

Vraag: Hoe vindt de productie van MOOC's voornamelijk plaats?

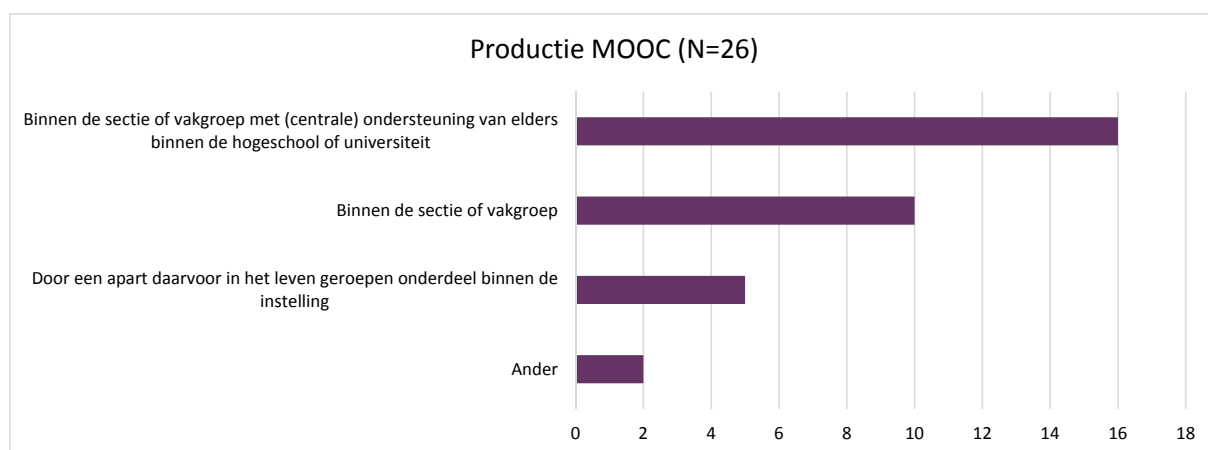
Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Betrokken bij productie	Hogeschool (N=5)	UMC (N=1)	Universiteit (N=20)
Binnen de sectie of vakgroep	3	1	6
Binnen de sectie of vakgroep met (centrale) ondersteuning van elders binnen de hogeschool of universiteit	3	1	12
Door een apart daarvoor in het leven geroepen onderdeel binnen de instelling			5
Ander			2

Bij "Ander" zijn genoemd:

Universiteit:

- project team;
- in het kader van EU-project

6.7 Motieven/redenen voor publicatie MOOC's

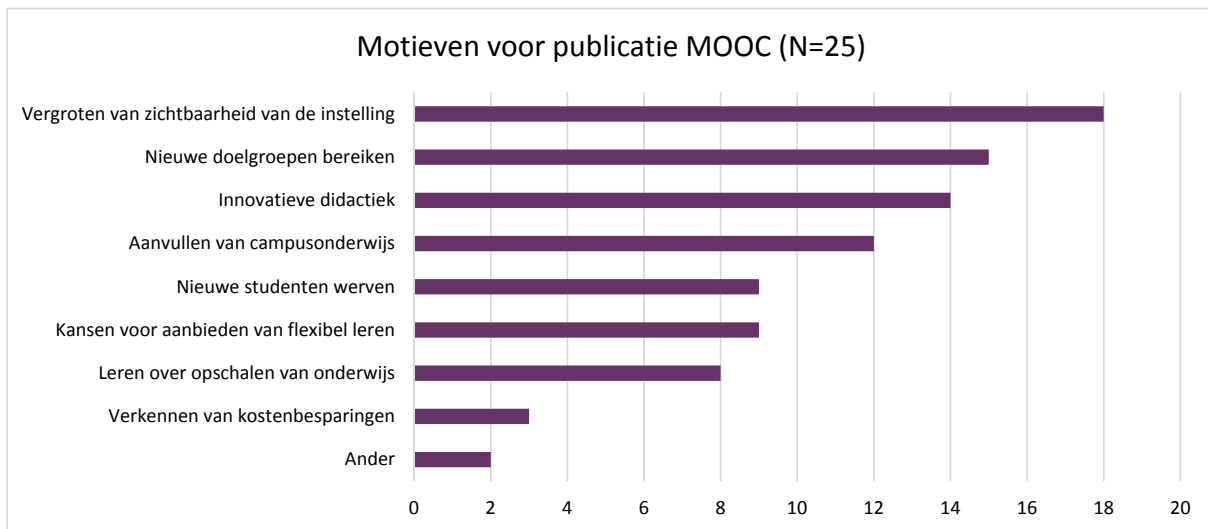
Vraag: Wat zijn de motieven/redenen om een MOOC/MOOC's te publiceren?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Motieven/redenen MOOC	Hogeschool (N=5)	UMC (N=1)	Universiteit (N=19)
Aanvullen van campusonderwijs	2		10
Innovatieve didactiek	3	1	10
Kansen voor aanbieden van flexibel leren	1	1	7
Leren over opschalen van onderwijs			8
Nieuwe doelgroepen bereiken		1	14
Nieuwe studenten werven	1		8
Vergroten van zichtbaarheid van de instelling		1	17
Verkennen van kostenbesparingen			3
Ander			2

Bij "Ander" zijn genoemd:

- voor schakelklassen;
- als kathalysator voor onderwijsinnovatie en kwaliteitsverhoging van campusonderwijs. Ook: voor het doen van onderzoek naar online leren.

6.8 Motieven/redenen om geen MOOC's te publiceren

Vraag: Wat zijn de motieven/ redenen om geen MOOC te maken en te publiceren?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Motieven/redenen geen MOOC	Hogeschool (N=75)	UMC (N=5)	Universiteit (N=23)
Betekent extra werk en belasting voor docenten/staf	27	4	10
Bewust beleid om geen MOOC te maken en te publiceren	10		3
Businessmodel voor een MOOC is te onduidelijk	10	1	5
Er is nog geen beleid	44	4	14
Geen bereidheid bij docenten/staf	10	2	2
Meerwaarde is niet duidelijk	17	1	7
Niet overtuigd van een MOOC als middel om te experimenteren met online didactiek	10	3	4
Te hoge extra kosten	7	3	7
Te weinig of geen (technische) ondersteuning voor docenten	21	2	4
Ander	4	1	3

Bij de antwoordoptie "Ander" is ingevuld:

Hogeschool:

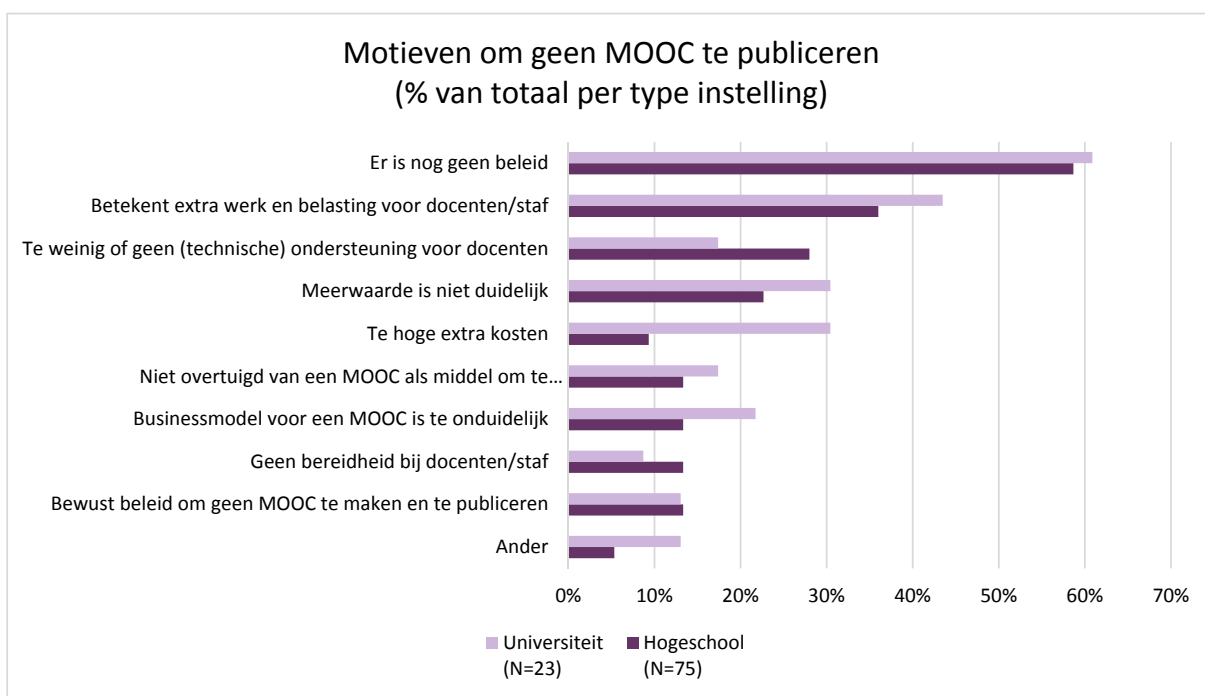
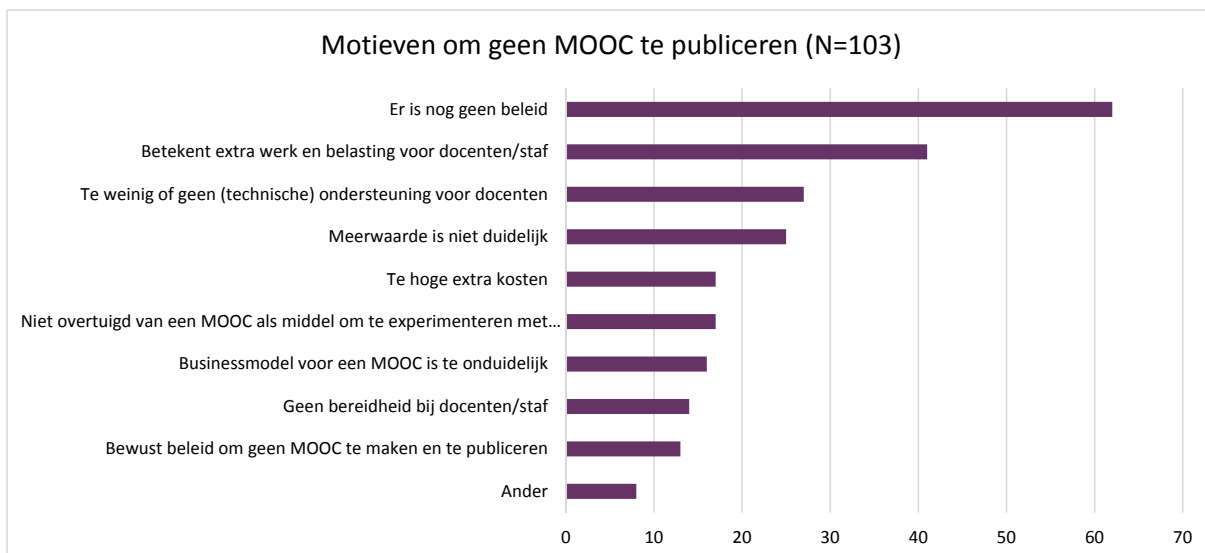
- Eerste experiment heeft nog geen navolging gehad;
- Wil men eerst intern houden: deze draait wel al een paar jaar voor alle techniek studenten;
- We gaan zeker 1 januari maken als onderdeel van de nieuwe curricula;
- Onbekend

Universiteit:

- is in ontwikkeling;
- Te weinig kennis hoe een MOOC te maken bij docenten aanwezig;
- we hebben wel ideeën, maar geen duidelijke en daarnaast zijn middelen en tijd beperkt.

UMC:

- Staat geen vergoeding tegenover

6.9 Kosten productie MOOC's in 2015

Vraag: Wat zijn voor het jaar 2015 de totale kosten (geweest) van het maken en publiceren van een/meerdere MOOC's? Indien niet bekend, graag een schatting. Denk daarbij ook aan de kosten voor professionalisering en ondersteuning van docenten.

Kosten voor 2015	Hogeschool (N=5)	UMC (N=1)	Universiteit (N=19)
Niet bekend/ geen schatting mogelijk	5	1	12
Ander			7

Bij "Ander" zijn genoemd: 150; 50.000 per MOOC; 150000; 250000 (2x); 300000; 400000

Opmerking: 150 moet wellicht 150.000 zijn.

7 HERGEBRUIK OER/MOOC'S

Bij een aantal vragen naar hergebruik van OER en MOOC konden de respondenten een onderscheid maken naar OER en MOOC.

7.1 Wat wordt hergebruikt?

Vraag: Geef aan wat u hergebruikt.

Wat wordt hergebruikt	Hogeschool (N=78)	UMC (N=5)	Universiteit (N=43)
Alleen MOOC	6		3
Alleen Open Educational Resources	15	1	5
Zowel Open Educational Resources als MOOC	13	1	12
Geen van beide	44	3	23

De respondenten die hebben aangegeven OER en/of MOOC's te hergebruiken zijn afkomstig van 13 van de 23 hogescholen waarvan responses zijn ontvangen, 2 van de 5 UMC's en 9 van de 15 universiteiten. Om inzicht te krijgen in het domein waarop OER en/of MOOC's hergebruikt worden zijn de resultaten die in hoofdstuk 4.2 zijn gegeven beperkt tot de respondenten die aangeven dat hergebruik van OER en/of MOOC's plaatsvindt binnen hun scope. Hierbij is de aanname gemaakt dat de respondent dit heeft beantwoord voor het domein waarin hij/zij werkzaam is. Deze resultaten geven daarom een gedeeltelijk beeld van de werkelijkheid omdat een respondent in meerdere domeinen werkzaam kan zijn (die nu niet worden meegenomen omdat slechts één domein kon worden aangegeven).

Domein van hergebruik van OER en/of MOOC's	Hogeschool (N=34)	UMC (N=2)	Universiteit (N=20)
Onderwijs, leraren	7		5
Algemeen	7		4
Techniek	5		3
Gezondheidszorg, sociale dienstverlening en verzorging		2	2
Wiskunde, natuurwetenschappen, informatica	10		2
Humaniora, sociale wetenschappen, communicatie en kunst	2		3
Economie, management ,organisatie, personeel en administratie	3		1

7.2 Motieven/redenen om geen OER/MOOC's te hergebruiken

Vraag: Wat zijn de motieven/redenen om geen OER/MOOC's te hergebruiken?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Motieven/redenen geen hergebruik	Hogeschool (N=41)	UMC (N=3)	Universiteit (N=22)
Betekent ongewenst extra werk en belasting voor docenten/staf	9		3
Bewust beleid om geen OER/MOOC's te gebruiken/hergebruiken			3
Drempelvrees	6		4
Er is nog geen beleid	20	1	12
Er zijn onvoldoende (technische) mogelijkheden	4		2
Geen bereidheid bij docenten/staf	2		4
Meerwaarde is niet duidelijk	11		3
Te hoge extra kosten	1		1
Te weinig ervaring	18		10
Te weinig of geen (technische) ondersteuning	7		1

Bij de antwoordoptie "Ander" is ingevuld:

Hogescholen:

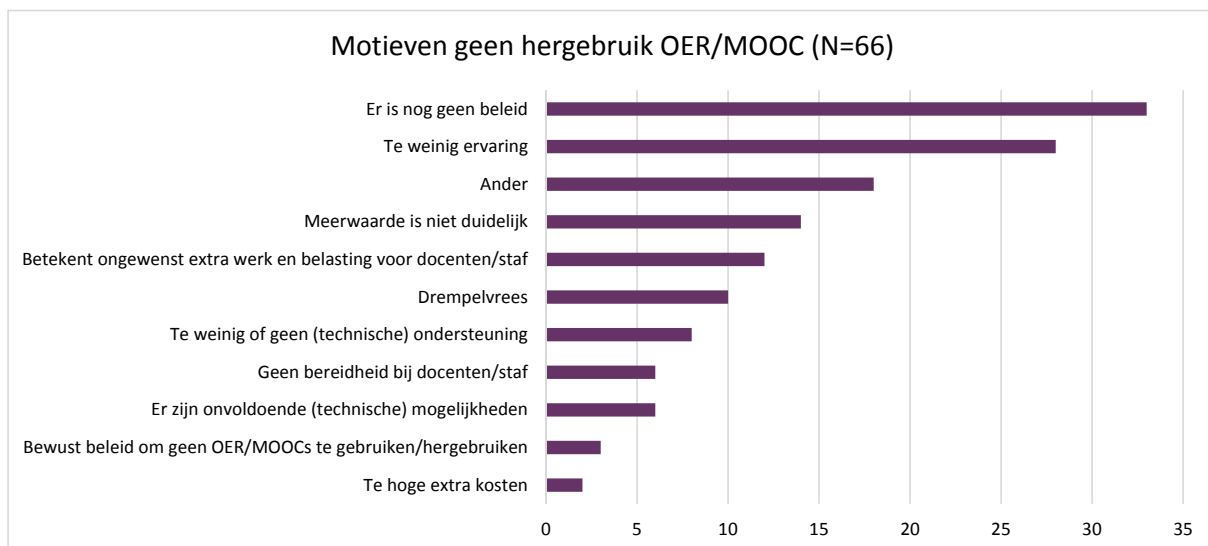
- Toegang en analyse van beschikbaar materiaal is problematisch: je moet weten dat het er is (en het moet passen) anders kan je het ook niet gebruiken;
- Beleid in ontwikkeling;
- Onduidelijk hoe dat juridisch zit;
- Geen idee;
- komt niet direct op bij mij en collega's om te gaan doen als er nieuw onderwijs nodig is;
- Er is geen vraag naar;
- Nog niet geïmplementeerd;
- Andere prioriteiten

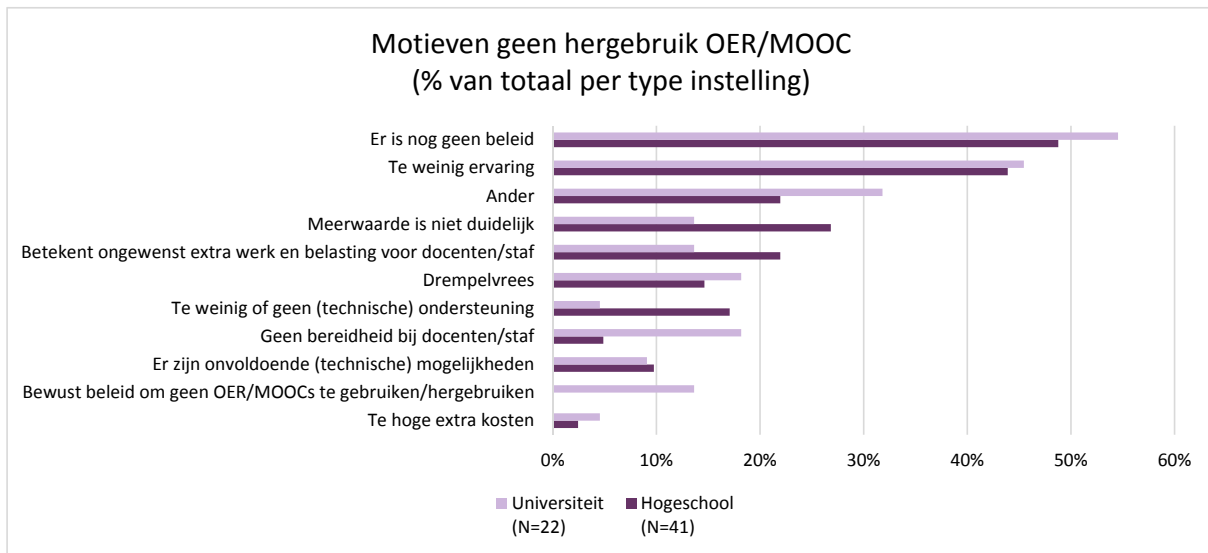
Universiteiten:

- hebben we nog niet;
- Not invented here;
- te weinig bekendheid;
- niet op maat voor ons;
- soms gebruiken we iets maar bewerken het fors;
- Indien het gebeurt, is het onbekend op centraal (facultair) niveau;
- ook hier: misschien wel incidenteel, maar nog niet structureel.
- Streven is wel om hergebruik te stimuleren;
- Nog geen materiaal om te hergebruiken.

UMC:

- beoordelen kwaliteit is nog lastig;
- sluit niet aan bij de wens van het onderwijs

7.3 Verwachting hergebruik van OER/MOOC's binnen 3 jaar

Vraag: Verwacht u dat binnen nu en 3 jaar wel tot hergebruik van OER/MOOC's van elders wordt overgegaan?

Verwachting hergebruik binnen 3 jaar	Hogeschool (N=44)	UMC (N=3)	Universiteit (N=23)
Ja	31	1	16
Nee	13	2	7

7.4 Redenen hergebruik OER/MOOC's binnen 3 jaar

Vraag: Waarom verwacht u dat u binnen nu en 3 jaar tot hergebruik van OER/MOOC's van elders zult overgaan?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Redenen hergebruik binnen 3 jaar	Hogeschool (N=30)	UMC (N=1)	Universiteit (N=16)
Omdat de "omgeving" dat van ons zal vragen	18		6
Omdat de instelling dat tot onderdeel van strategie en beleid heeft gemaakt	14	1	5
Omdat de overheid ons daartoe zal aanzetten	7	1	4
Omdat de studenten daarom vragen	13		6
Omdat docenten en staf daarom vragen	8		3

Bij de antwoordoptie "Ander" is ingevuld:

Hogeschool:

- Gemak;
- Efficiency (2x);

Universiteit:

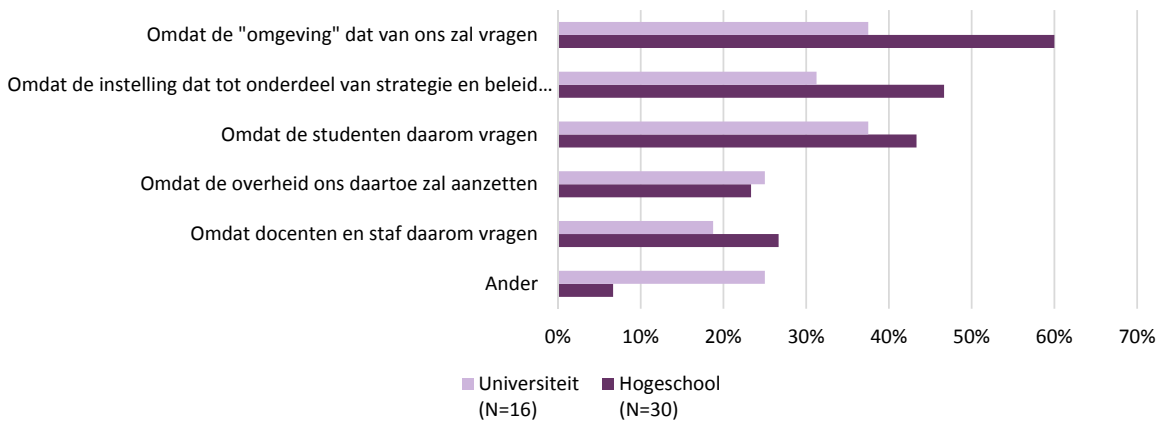
- bestaansrecht;
- omdat het bekender gaat worden;
- omdat de faculteit in het ICTO beleid stappen heeft gezet om ER te hergebruiken en dat daardoor de interesse in OER ook zal toenemen;
- meer ervaring opgedaan

Redenen hergebruik OER/MOOC binnen 3 jaar (N=47)

Redenen hergebruik OER/MOOC binnen 3 jaar (% van totaal per type instelling)

7.5 Redenen geen hergebruik OER/MOOC's binnen 3 jaar

Vraag: Waarom verwacht u dat u niet binnen nu en 3 jaar tot hergebruik van OER/MOOC's van elders zult overgaan?
Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Redenen geen hergebruik binnen 3 jaar	Hogeschool (N=12)	UMC (N=2)	Universiteit (N=7)
Omdat docenten en staf daartoe niet bereid zullen zijn	2	1	4
Omdat er geen of onvoldoende ondersteunende capaciteit zal zijn	4		1
Omdat de (extra) kosten daarvan als te hoog zullen worden gezien	3		2
Omdat de sectie/faculteit/instelling als expliciet beleid heeft geen OER/MOOC's te gebruiken of hergebruiken	2		2

Bij de antwoordoptie "Ander" is ingevuld:

Hogeschool:

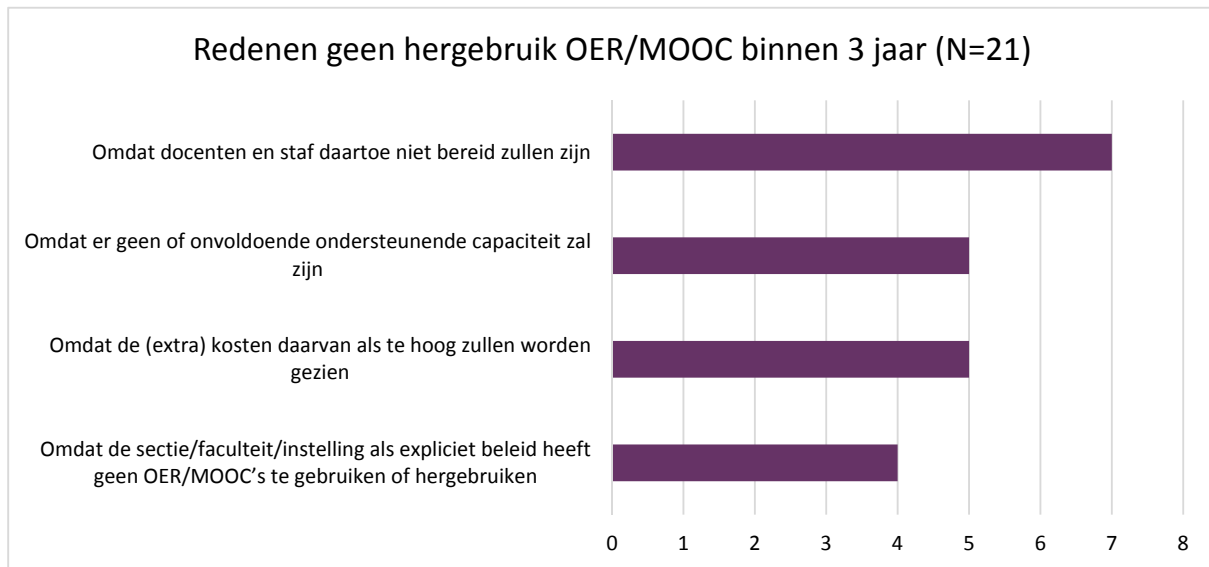
- Sluit niet aan bij onderwijsinhoud of -planning;
- valt niet binnen functie;
- Omdat er op dit moment nog niks over is besproken.;
- Er is geen directe noodzaak;
- ?

Universiteit:

- Onbekendheid bij bestuur en docenten

UMC:

- Omdat er nauwelijks online onderwijs is in ons vakgebied

7.6 Hoeveelheid hergebruikte OER/MOOC's

Vraag: Geef aan hoeveel Open Educational Resources en/of MOOC's worden hergebruikt (bij benadering). Kies een van de aangegeven maten.

Deze vraag bleek voor de respondenten lastig te beantwoorden getuige een paar opmerkingen die aan het einde van de survey zijn gegeven en die onder de antwoordopties zijn aangetroffen:

- "(...)vanuit instelling kan ik zeggen dat het [hergebruik OER] wordt gedaan, maar het is niet mogelijk om hier een concreet getal bij te noemen."
- "Met name de vragen over percentages en studie belastingsuren vond ik erg moeilijk. Als ik materiaal in mijn lessenserie verwerk reken ik niet in studie belasting. Voor het maken van powerpoints maak ik soms gebruik van slide-share presentaties (en andere webbronnen) die heb ik hier niet onder OER gerekend."
- "Onbekend" (6x), "Geen idee" (8x)
- "Ja" (3x), waar een numerieke response werd verwacht

Uit de aantallen responses per type instelling en de aantallen responses per cel is ook af te leiden dat diverse respondenten de vraag voor meerdere maten hebben beantwoord, hoewel in de vraagstelling gevraagd werd "een aangegeven maat" te kiezen.

Gegeven de vermelde problemen bij deze vraag moet daarom sterk worden getwijfeld aan de waarde van de gegeven antwoorden.

OER	
Hogeschool	
In termen van cursussen/vakken	??; 0; 1; 2; 2-3 vakken, gedeeltelijk met OER (als aanvulling); 5; 50%; geen idee; urban studies, wiskunde, onderzoek
In termen van eenheden (zoals lessen, sheets, afbeeldingen,...)	kennis/sheets/afbeeldingen; ??; 10; 10%; 100%; 15; 30; geen idee; lessen, afbeeldingen;
In termen van studiebelastingen	??; 0; 20; 5; 50; 50%; geen idee;
Anders	100%; geen idee
UMC	
Anders	extra optie in curriculum
Universiteit	
In termen van cursussen/vakken	15; ja
In termen van eenheden (zoals lessen, sheets, afbeeldingen,...)	50; ja
In termen van studiebelastingen	?; 100; ja
Anders	10%; bij mij onbekend; het is onmogelijk om hier een enigszins concreet getal te noemen; onbekend. Veel docenten gebruiken video's van youtube, daar organiseren we niets speciaals voor.; Studenten zoeken en gebruiken zelf dingen. We hebben geen centrale registratie hiervan.;
MOOC	
Hogeschool	
In termen van cursussen/vakken	0; 1; 1-2; 2; 4; 5
In termen van eenheden (zoals lessen, sheets, afbeeldingen,...)	1; 10; 10-20; 15;
In termen van studiebelastingen	0; 100; 100-200; 20; 3; 5; 50;
Anders	100%; ik gebruik stukjes uit videos;
UMC	
Anders	extra optie in curriculum
Universiteit	
In termen van cursussen/vakken	4; ja
In termen van eenheden (zoals lessen, sheets, afbeeldingen,...)	ja
In termen van studiebelastingen	125; ja
Anders	80-90%; bij mij onbekend; een handvol docenten gebruikt delen uit moocs van anderen in eigen onderwijs; Eigen initiatief van studenten en /of docenten. We houden niet bij waar, wanneer en hoeveel.; het is onmogelijk om hier een enigszins concreet getal te noemen;

7.7 Typen hergebruikte OER/MOOC's

Vraag: Welke soorten Open Educational Resources /MOOC's worden hergebruikt?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Type materiaal hergebruik	Hogeschool (N=31)	UMC (N=2)	Universiteit (N=17)
Video's	26	2	15
Weblectures/voordrachten	9	2	10
Onderdelen van MOOC's	10		8
Foto's, afbeeldingen	12	1	4
Gehele MOOC's	9		8
Handboeken, tutorials	9	2	4
Boeken/collegedictaten/open textbooks	9		5
Quizen, toetsen	6	1	6
E-boeken	9		3
Halffabrikaten / onderdelen van de materialen van een vak/ module/eenheid	4	2	5
Infographics	7		2
Webinars	5	1	
Hulpmiddelen, instrumenten, plug ins	2		2
Interactieve games	1		3
Lesplannen	2	1	1
Data sets	1		2
Audio podcasts			1

Bij de antwoordoptie "Ander" is ingevuld:

Hogeschool:

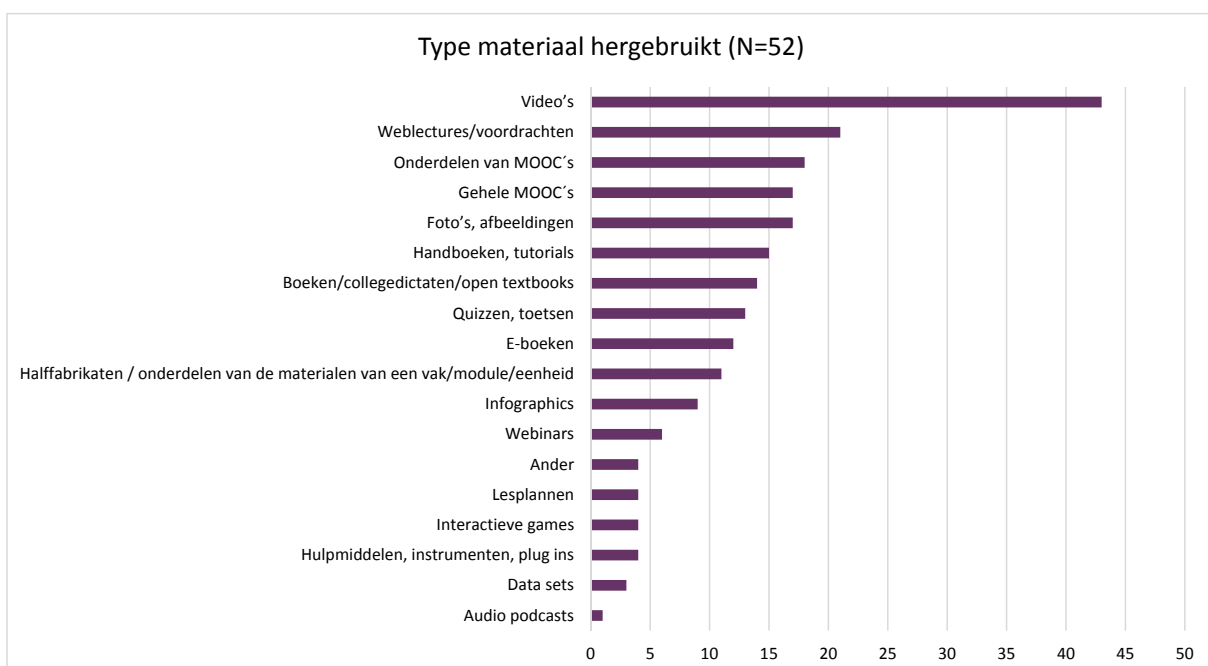
- sheets

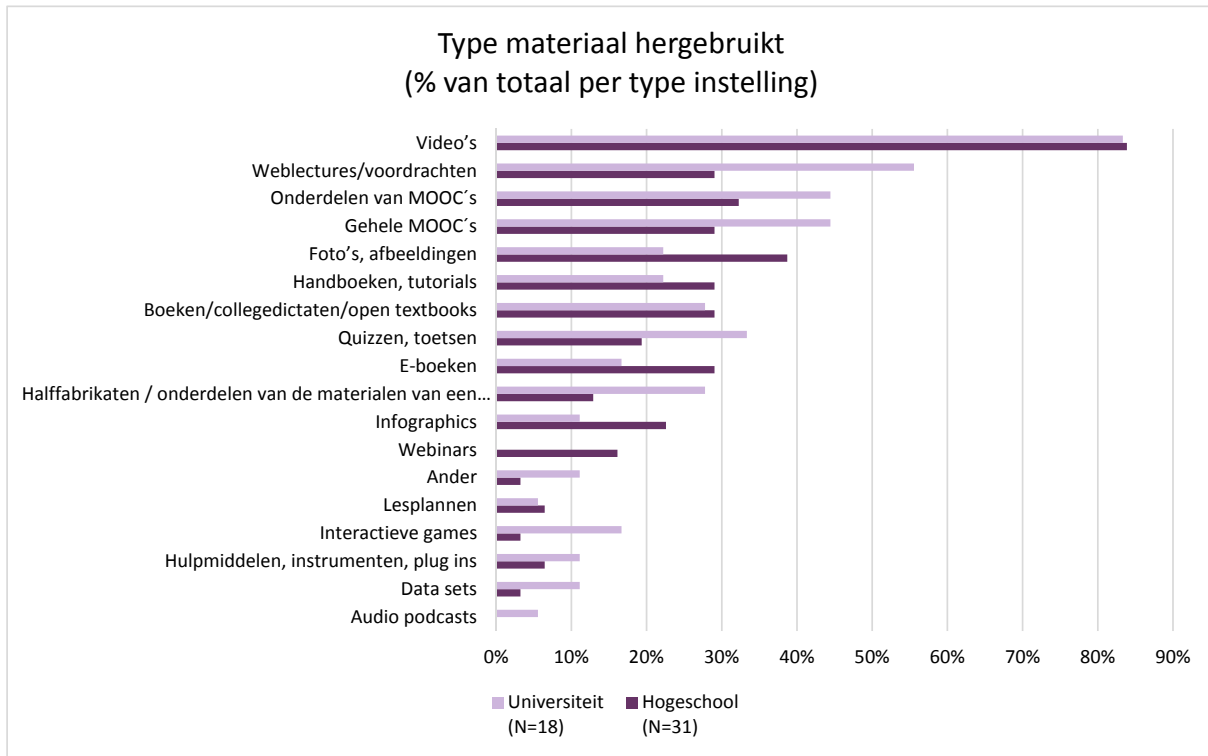
Universiteit:

- we bieden voornamelijk aan;
- van alles wat docenten op youtube vinden

UMC:

- simulatieprogramma

7.8 Vindplaatsen OER/MOOC's

Vraag: Hoe worden de OER/MOOC's opgespoord c.q. waar worden ze gevonden?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

OER			
Vindplaatsen OER/MOOC's	Hogeschool (N=21)	UMC (N=2)	Universiteit (N=13)
Coursera	6	1	1
Creative Commons	5		3
EdX	5	1	3
Futurelearn	1	1	1
Geen van deze websites gebruikt	1		
iTunes/iTunesU	5	1	3
Khan Academy	11		5
Merlot		1	2
MIT Open Courseware	6	1	5
OpenUpEd		1	
TED talks/Ted-Ed	13	1	5
Udacity	2	1	1
Via Google	17	2	11
Wikiwijs	2		
YouTube/YouTubeEdu/YouTubeSchool	12	2	10
Anders	2	2	4

MOOC's			
Vindplaatsen OER/MOOC's	Hogeschool (N=17)	UMC (N=1)	Universiteit (N=12)
Class-central.com	1		1
Coursera	7	1	9
EdX	6	1	7
Futurelearn		1	3
Geen van deze websites gebruikt	2		
iTunes/iTunesU	2		
Khan Academy	5		
MIT Open Courseware	5		1
OpenLearn	1		1
OpenUpEd		1	
TED talks/Ted-Ed	4		
Udacity	3	1	2
Via Google	10		5
Wikiwijs	1		
YouTube/YouTubeEdu/YouTubeSchool	3		1
Anders	4	1	2

Niet gekozen zijn de antwoordopties: Ecolearning.eu, Learningadvisor.com, Mooctivity.com

Bij "Anders" is aangegeven:

Hogeschool:

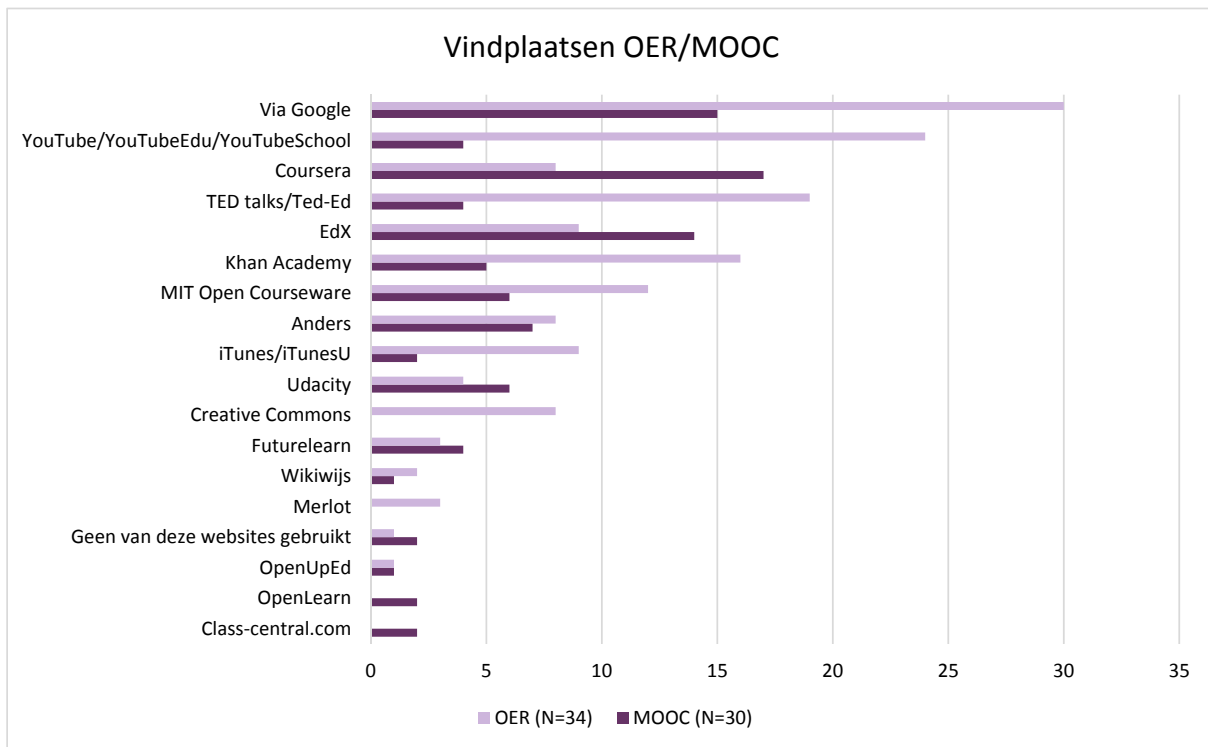
- Academia
- Novoed
- Lynda.com
- Eigen zoekmachine
- Pluralsight
- Studenten komen met de links en het materiaal aan bij de (..) docent, en volgen onderwijs elders ipv (..) onderwijs of als additioneel
- Compleet eigen structuur binnen Sharepoint-omgeving (Intranet)
- Via collega docenten van andere hogeschool.

Universiteit:

- bij andere instellingen die vergelijkbaar onderwijs (informatievaardigheden) aanbieden
- via collega's
- we maken vooral MOOCs, webinars en dergelijke. Hergebruik van anderen is nauwelijks aan de orde.
- Via Blackboard; Via de eigen website van de afdeling; Via de eigen website van de opleiding

UMC:

- www.medischonderwijs.nl
- HEAL repository, MedEdportal, OER Africa, institutionele repositories als oce.jhsp.edu open.umich.edu webcast.berkeley.edu, specialistische repositories als bijv. anatomie of pathologie of epidemiologie, canvas.net, open education consortium, JORUM, oerc

7.9 Afkomst hergebruikte OER/MOOC's

Vraag: Waar zijn de OER/MOOC's van afkomstig? Geef zowel voor OER als voor MOOC voor elk van de categorieën het percentage aan. Zowel voor OER als voor MOOC: alle categorieën opgeteld = 100%

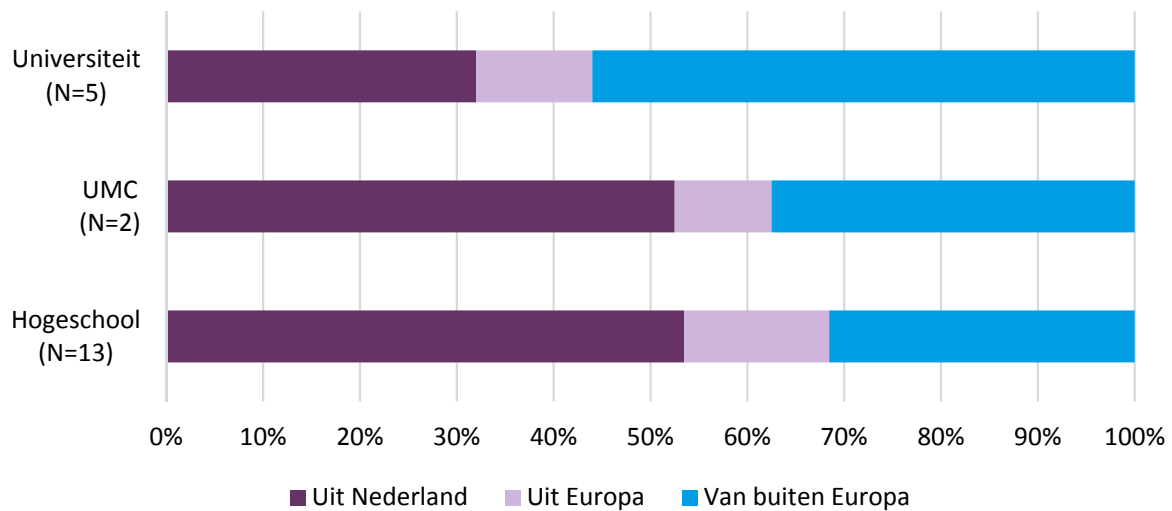
Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Afkomst OER	Hogeschool (N=13)	UMC (N=2)	Universiteit (N=5)
Uit Nederland	53,5%	52,5%	32,0%
Uit Europa	15,0%	10,0%	12,0%
Van buiten Europa	31,5%	37,5%	56,0%

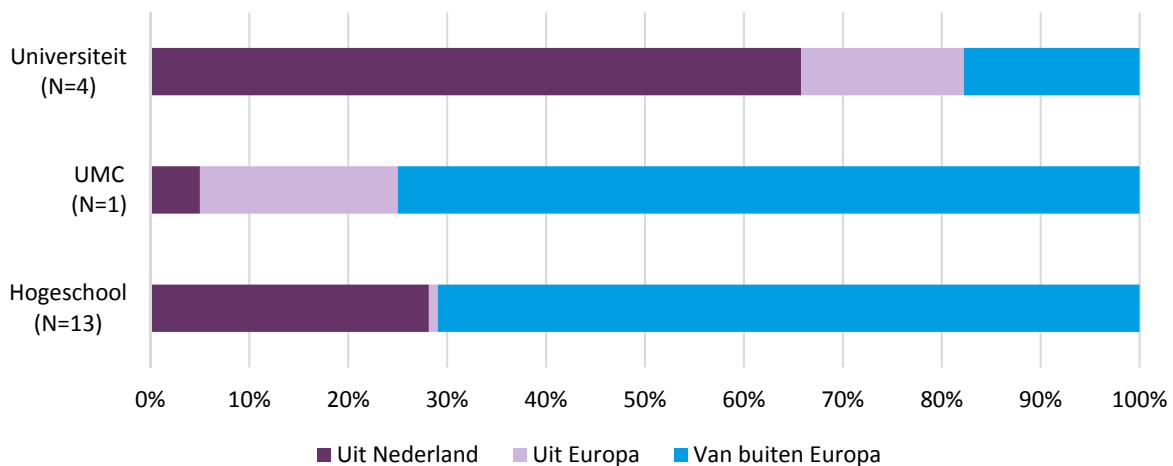
Afkomst MOOC	Hogeschool (N=13)	UMC (N=1)	Universiteit (N=4)
Uit Nederland	28,1%	5,0%	65,8%
Uit Europa	0,9%	20,0%	16,4%
Van buiten Europa	71,0%	75,0%	17,8%

De getallen in de cellen geven het gemiddelde weer van de percentages die de respondenten per type instelling hebben gegeven. De getallen per kolom tellen op tot 100%.

Afkomst OER (gemiddeld % per type instelling)

Afkomst MOOC (gemiddeld % per type instelling)

7.10 Taal van de (her)gebruikte OER/MOOC's

Vraag: In welke taal zijn de (her)gebruikte OER/MOOC's gemaakt?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Taal OER	Hogeschool (N=16)	UMC (N=2)	Universiteit (N=13)
Engels	12	2	13
Nederlands	11	2	6

Taal MOOC	Hogeschool (N=16)	UMC (N=1)	Universiteit (N=11)
Engels	13	1	11
Nederlands	6	0	2

7.11 Factoren bij de keuze van OER/MOOC's

Vraag: Welke van de onderstaande factoren spelen een rol bij de keuze van OER/MOOC's?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Factoren die hergebruik van gevonden OER bepalen	Hogeschool (N=18)	UMC (N=2)	Universiteit (N=12)
Bekendheid met de bron/maker(s)	11	2	9
Materialen passen bij mijn belangstelling/mijn vraag	9	2	11
Materialen zijn eenvoudig te downloaden	11	2	7
Reputatie van auteur of instituut	8	2	9
Materialen zijn van recente datum (creatie, update en upload)	9	2	7
Gebruik van interactieve of multimedia content	5	1	7
Materialen hebben een Creative Commons licentie	6	1	5
Bron gebruikt attractieve beelden	4	2	5
Bron is al eerder succesvol gebruikt door mij	5	2	4
Materialen hebben een open licentie, die bewerking toestaat	5	1	4
Positieve beoordeling door gebruikers	5	1	4
Voorhanden zijn van gedetailleerde informatie over de inhoud, methoden of leeruitkomsten	3	2	5
Positieve beoordeling door experts	4	1	3
Belangstelling voor het materiaal (bv. aantal downloads)	3	2	
Grootte/complexiteit van de materialen	2	1	2
Anders		1	2

Factoren die hergebruik van gevonden MOOC's bepalen	Hogeschool (N=16)	UMC (N=1)	Universiteit (N=10)
Bekendheid met de bron/maker(s)	10	1	9
Belangstelling voor het materiaal (bv. aantal downloads)		1	1
Bron gebruikt attractieve beelden	4	1	3
Bron is al eerder succesvol gebruikt door mij	4		4
Gebruik van interactieve of multimedia content	3	1	5
Grootte/complexiteit van de materialen	1		2
Materialen hebben een Creative Commons licentie	3		4
Materialen hebben een open licentie, die bewerking toestaat	2		3
Materialen passen bij mijn belangstelling/mijn vraag	10	1	7
Materialen zijn eenvoudig te downloaden	6		3
Materialen zijn van recente datum (creatie, update en upload)	10	1	5
Positieve beoordeling door experts	4		5
Positieve beoordeling door gebruikers	2	1	3
Reputatie van auteur of instituut	9	1	10
Voorhanden zijn van gedetailleerde informatie over de inhoud, methoden of leeruitkomsten	5	1	4
Anders	1	1	1

Bij "Anders" is aangegeven

Hogeschool:

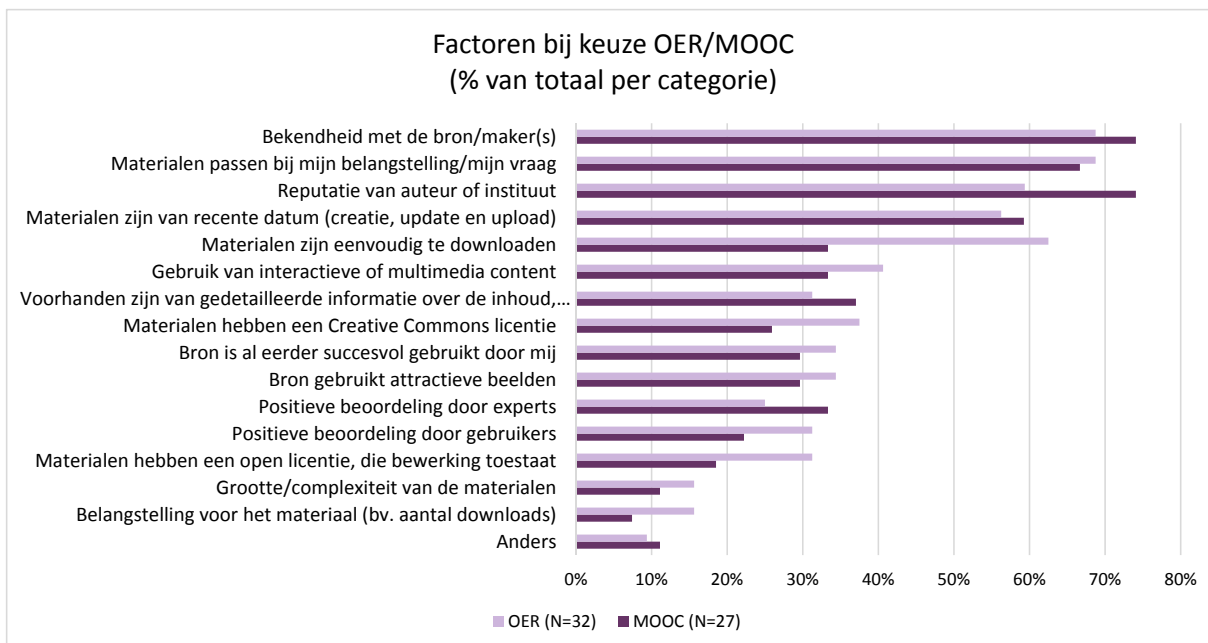
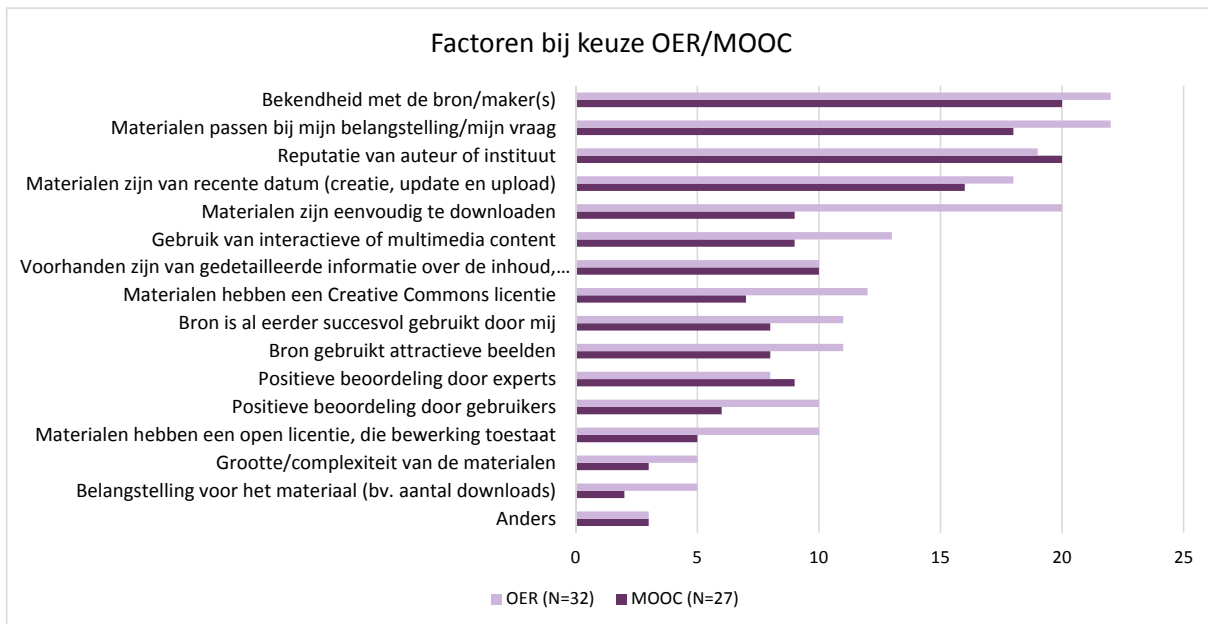
- unieke content

Universiteit:

- Inschatting kwaliteit
- Aansluiting bij leerdoelen, onderwijs (bij voorkeur plug&play, liefst geen bewerking gewenst)
- Alle materialen waarover ik dit invul zijn bij ons gemaakt. Weet niet of er nog veel andere materialen gebruikt worden, weet wel van een enkele maar heb verder geen informatie.

UMC:

- Niveau, kwaliteit, compliance met curriculum

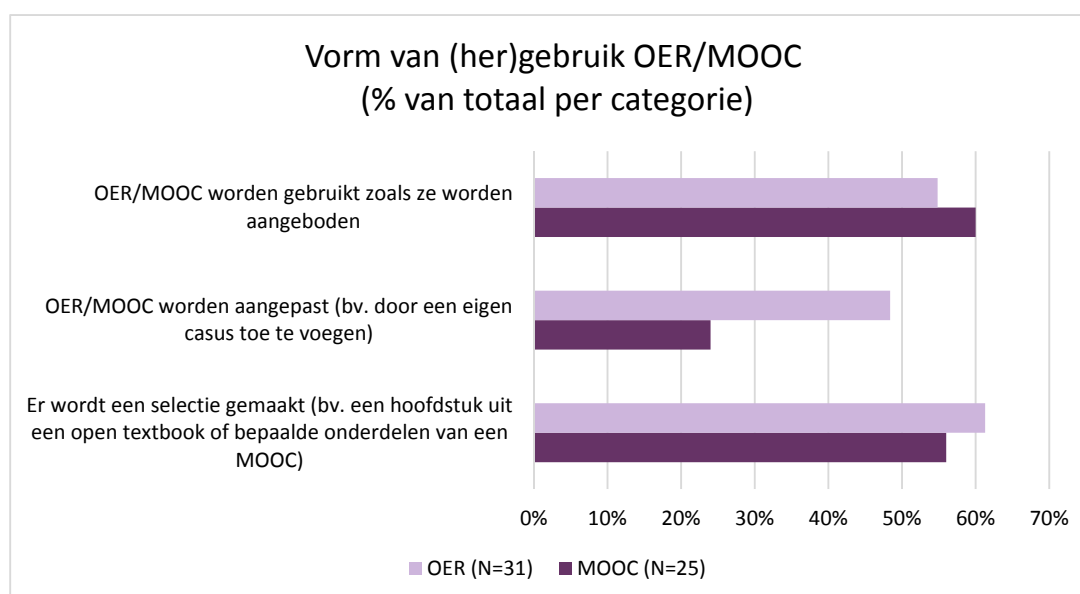
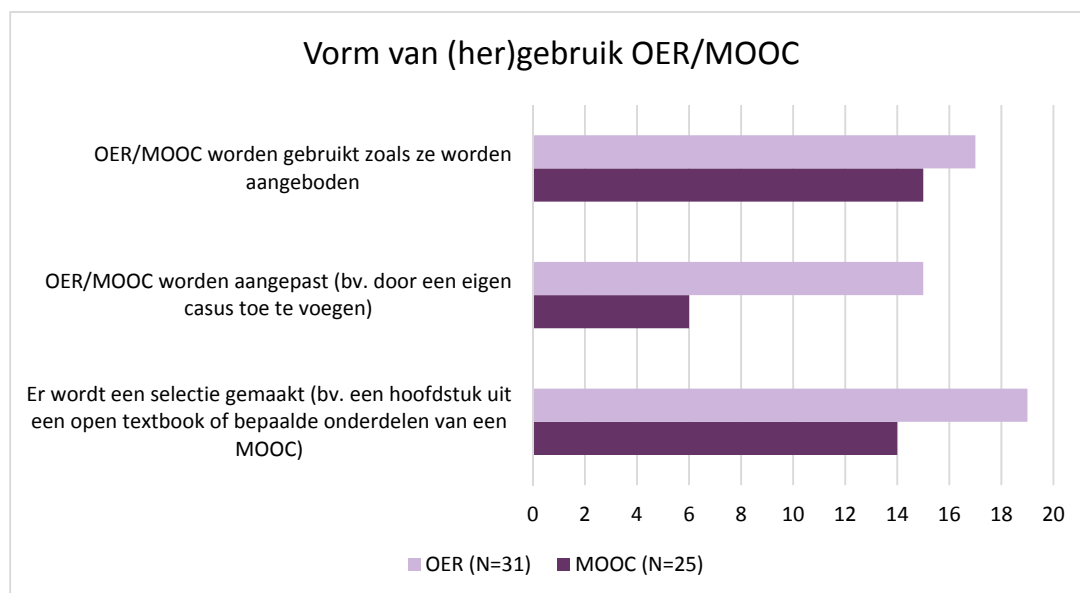
7.12 Vorm van gebruik OER/MOOC's

Vraag: In welke vorm worden de Open Educational Resources/MOOC's gebruikt?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Vorm van (her)gebruik OER	Hogeschool (N=17)	UMC (N=2)	Universiteit (N=12)
Er wordt een selectie gemaakt (bv. een hoofdstuk uit een open textbook of bepaalde onderdelen van een MOOC)	8	1	10
OER/MOOC worden aangepast (bv. door een eigen casus toe te voegen)	8	1	6
OER/MOOC worden gebruikt zoals ze worden aangeboden	10	2	5

Vorm van (her)gebruik MOOC	Hogeschool (N=15)	UMC (N=1)	Universiteit (N=9)
Er wordt een selectie gemaakt (bv. een hoofdstuk uit een open textbook of bepaalde onderdelen van een MOOC)	6	1	7
OER/MOOC worden aangepast (bv. door een eigen casus toe te voegen)	2		4
OER/MOOC worden gebruikt zoals ze worden aangeboden	8	1	6

7.13 Doel hergebruik OER/MOOC's

Vraag: Waarvoor worden de Open Educational Resources /MOOC's gebruikt?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

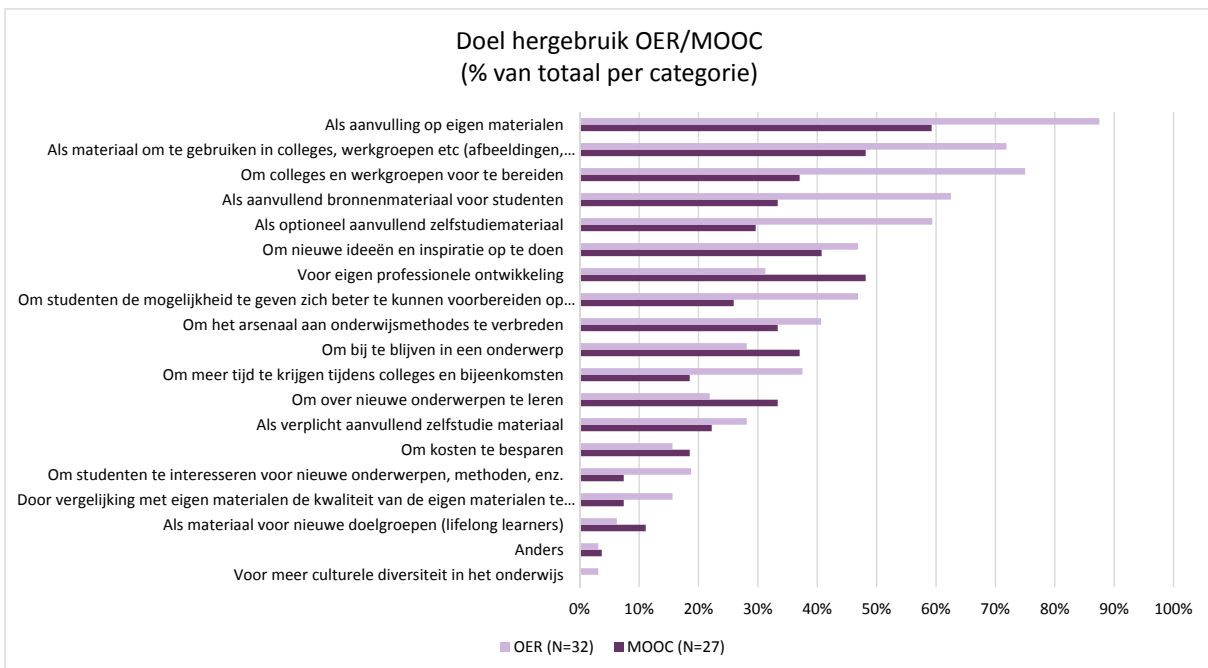
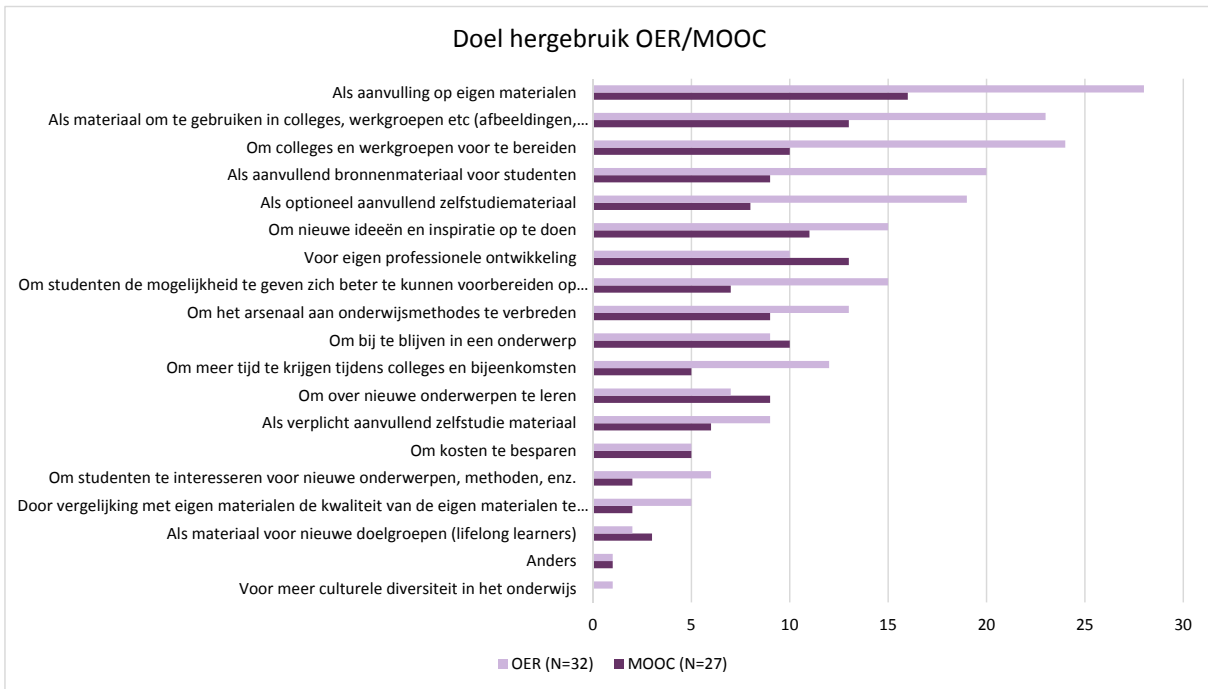
Doel van (her)gebruik OER	Hogeschool (N=17)	UMC (N=2)	Universiteit (N=13)
Als aanvullend bronnenmateriaal voor studenten	9	2	9
Als aanvulling op eigen materialen	14	2	12
Als materiaal om te gebruiken in colleges, werkgroepen etc (afbeeldingen, grafieken, video's, etc)	9	2	12
Als materiaal voor nieuwe doelgroepen (lifelong learners)			2
Als optioneel aanvullend zelfstudiemateriaal	7	2	10
Als verplicht aanvullend zelfstudie materiaal	3		6
Door vergelijking met eigen materialen de kwaliteit van de eigen materialen te achterhalen	3		2
Om bij te blijven in een onderwerp	6		3
Om colleges en werkgroepen voor te bereiden	12	2	10
Om het arsenaal aan onderwijsmethodes te verbreden	6	2	5
Om kosten te besparen	2	2	1
Om meer tijd te krijgen tijdens colleges en bijeenkomsten	6	1	5
Om nieuwe ideeën en inspiratie op te doen	9		6
Om over nieuwe onderwerpen te leren	3	1	3
Om studenten de mogelijkheid te geven zich beter te kunnen voorbereiden op tentamens en toetsen	7	2	6
Om studenten te interesseren voor nieuwe onderwerpen, methoden, enz.	3		3
Voor eigen professionele ontwikkeling	6		4
Voor meer culturele diversiteit in het onderwijs			1
Anders		1	

Doel van (her)gebruik MOOC	Hogeschool (N=16)	UMC (N=1)	Universiteit (N=10)
Als aanvullend bronnenmateriaal voor studenten	9	2	9
Als aanvulling op eigen materialen	14	2	12
Als materiaal om te gebruiken in colleges, werkgroepen etc (afbeeldingen, grafieken, video's, etc)	9	2	12
Als materiaal voor nieuwe doelgroepen (lifelong learners)			2
Als optioneel aanvullend zelfstudiemateriaal	7	2	10
Als verplicht aanvullend zelfstudie materiaal	3		6
Door vergelijking met eigen materialen de kwaliteit van de eigen materialen te achterhalen	3		2
Om bij te blijven in een onderwerp	6		3
Om colleges en werkgroepen voor te bereiden	12	2	10
Om het arsenaal aan onderwijsmethodes te verbreden	6	2	5
Om kosten te besparen	2	2	1
Om meer tijd te krijgen tijdens colleges en bijeenkomsten	6	1	5
Om nieuwe ideeën en inspiratie op te doen	9		6
Om over nieuwe onderwerpen te leren	3	1	3
Om studenten de mogelijkheid te geven zich beter te kunnen voorbereiden op tentamens en toetsen	7	2	6
Om studenten te interesseren voor nieuwe onderwerpen, methoden, enz.	3		3
Voor eigen professionele ontwikkeling	6		4
Voor meer culturele diversiteit in het onderwijs			1
Anders		1	

Bij Anders is ingevuld:

UMC:

- Studenten mogen zelf kiezen hoe ze het tentamen willen halen: een aanbevolen OER/OCW/MOOC volgen OF naar het college komen OF een boek lezen OF welke andere manier of combinatie dan ook. Gaat dit studiejaar van start, nog geen resultaten.

7.14 Betrokken bij aspecten hergebruik OER/MOOC's

Vraag: Wie zijn betrokken bij de volgende aspecten van OER/MOOC hergebruiken?

In de survey stond hier de vraag "Wie zijn betrokken bij de volgende aspecten van OER produceren en publiceren?". Omdat de te kiezen opties echter specifiek zijn voor hergebruik en niet voor produceren en publiceren én omdat de vraag gesteld werd in het hoofdstuk over hergebruik mag worden verondersteld dat de respondenten de vraag ook in de bedoelde zin hebben beantwoord.

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

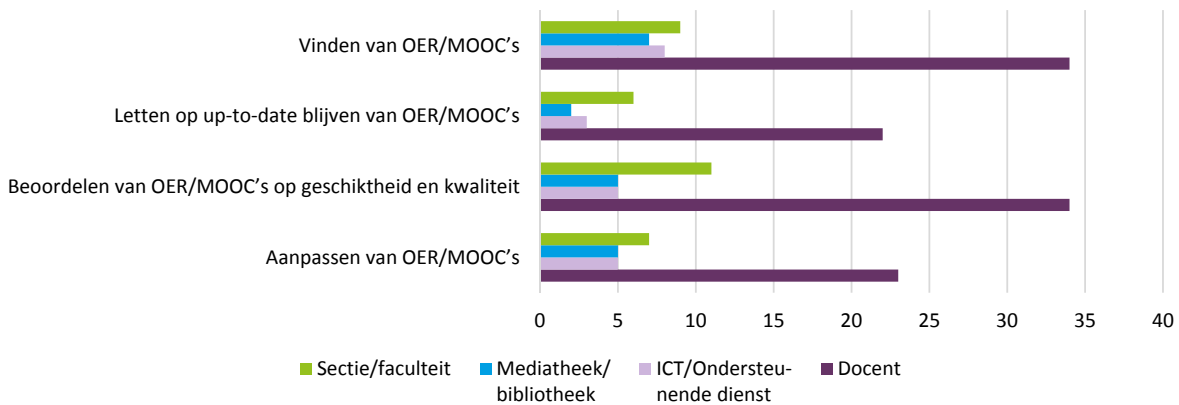
Betrokken bij hergebruik OER/MOOC's (overall) (N=38)	Docent	ICT/ Ondersteunende dienst	Mediatheek/ bibliotheek	Sectie/faculteit
Aanpassen van OER/MOOC's	23	5	5	7
Beoordelen van OER/MOOC's op geschiktheid en kwaliteit	34	5	5	11
Letten op up-to-date blijven van OER/MOOC's	22	3	2	6
Vinden van OER/MOOC's	34	8	7	9

Betrokken bij hergebruik OER/MOOC's (Hogeschool) (N=22)	Docent	ICT/ Ondersteunende dienst	Mediatheek/ bibliotheek	Sectie/faculteit
Aanpassen van OER/MOOC's	13	1	1	2
Beoordelen van OER/MOOC's op geschiktheid en kwaliteit	19		1	5
Letten op up-to-date blijven van OER/MOOC's	11			2
Vinden van OER/MOOC's	20	1	2	4

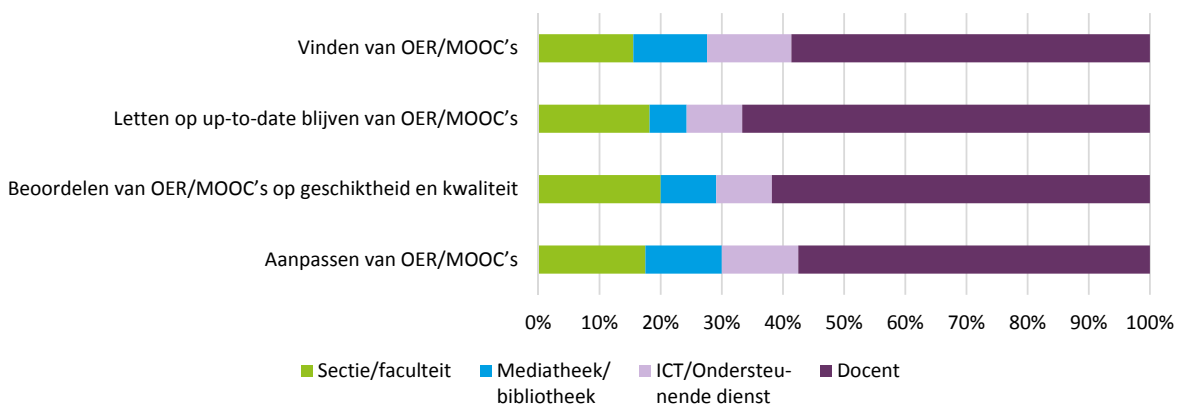
Betrokken bij hergebruik OER/MOOC's (UMC) (N=2)	Docent	ICT/ Ondersteunende dienst	Mediatheek/ bibliotheek	Sectie/faculteit
Aanpassen van OER/MOOC's	1	2		1
Beoordelen van OER/MOOC's op geschiktheid en kwaliteit	2	2		1
Letten op up-to-date blijven van OER/MOOC's	2	2		1
Vinden van OER/MOOC's	2	2		1

Betrokken bij hergebruik OER/MOOC's (Universiteit) (N=14)	Docent	ICT/ Ondersteunende dienst	Mediatheek/ bibliotheek	Sectie/faculteit
Aanpassen van OER/MOOC's	9	2	4	4
Beoordelen van OER/MOOC's op geschiktheid en kwaliteit	13	3	4	5
Letten op up-to-date blijven van OER/MOOC's	9	1	2	3
Vinden van OER/MOOC's	12	5	5	4

Betrokkenheid bij aspecten van hergebruik OER/MOOC (N=38)

Betrokkenheid bij aspecten van hergebruik OER/MOOC (N=38)

7.15 Kosten (her)gebruik OER/MOOC's in 2015

Vraag: Wat zijn voor het jaar 2015 de kosten (geweest) van het gebruiken/hergebruiken van OER/MOOC's van elders? Indien niet bekend, graag een schatting. Denk daarbij ook aan de kosten voor professionalisering en ondersteuning van docenten.

Hogeschool (N=8)	
Kosten hergebruik MOOC's in €	- 0 100 500
Kosten hergebruik OER in €	- 0 100 1000

Universiteit (N=2)	
Kosten hergebruik MOOC's in €	echt geen idee onbekend
Kosten hergebruik OER in €	echt geen idee onbekend

7.16 Scenario hergebruik MOOC's

Vraag: Welke van de volgende scenario's beschrijft/beschrijven het beste hoe volgens u een MOOC/MOOC's wordt hergebruikt binnen uw onderwijs?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Scenario 1:

De student volgt de MOOC, maar er zijn wekelijks klassikale bijeenkomsten waar de docent zaken behandelt die in de MOOC aan bod komen, eventueel extra opdrachten toevoegt en ingaat op vragen die er bij de studenten leven. De afsluitende toets wordt door de docent van de eigen instelling afgenomen en beoordeeld.

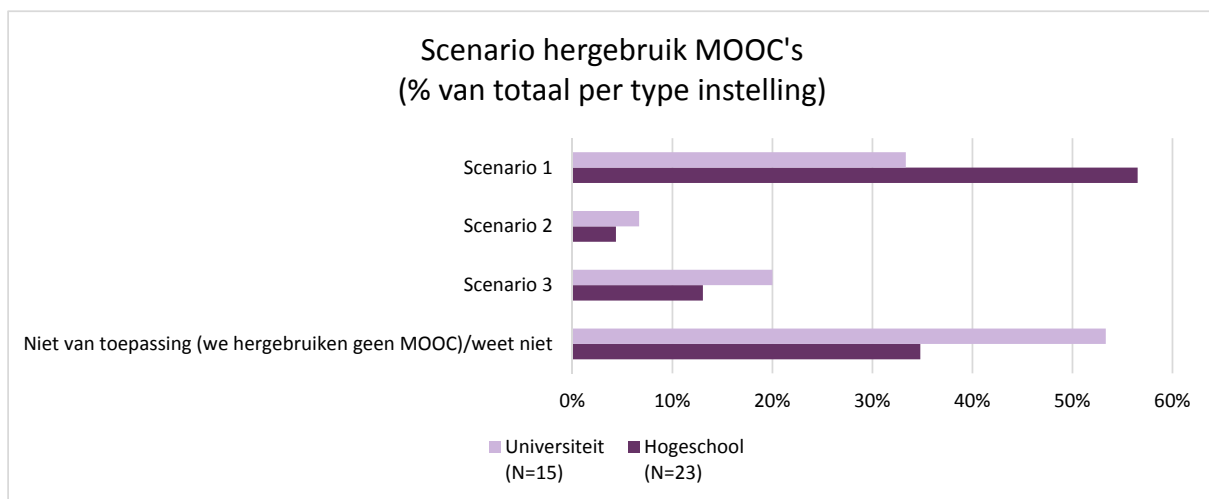
Scenario 2:

De student volgt de MOOC geheel zelfstandig. Er worden twee à drie bijeenkomsten georganiseerd door de docent waarbij hij ingaat op vragen die er bij de studenten leven, maar tussendoor is er geen gelegenheid met vragen bij hem te komen. Voor vragen en onduidelijkheden kunnen studenten terecht in het forum dat bij dergelijke cursussen beschikbaar is. Medestudenten en docenten van de onderwijsinstelling die de MOOC verzorgen beantwoorden die vragen dan. De afsluitende toets wordt door de docent van de eigen instelling afgenomen en beoordeeld.

Scenario 3:

De student volgt de MOOC geheel zelfstandig. Voor vragen en onduidelijkheden kunnen studenten terecht in het forum dat bij dergelijke cursussen beschikbaar is. Medestudenten en docenten van de onderwijsinstelling die de MOOC verzorgen beantwoorden die vragen dan. De student doet de afsluitende toets die door de MOOC wordt aangeboden. Om er studiepunten voor te kunnen krijgen moet de toets onder gecontroleerde omstandigheden zijn afgenomen en met een positief resultaat zijn afgesloten.

Scenario hergebruik MOOC	Hogeschool (N=23)	UMC (N=1)	Universiteit (N=15)
Scenario 1	13		5
Scenario 2	1		1
Scenario 3	3		3
Niet van toepassing (we hergebruiken geen MOOC)/weet niet	8	1	8

7.17 Resultaten/ effecten van (her)gebruik OER/MOOC's

Vraag: Welke resultaten en/of effecten zijn behaald met het gebruiken/hergebruiken van OER/MOOC's van elders?

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Resultaten en effecten hergebruik OER/MOOC	Hogeschool (N=21)	UMC (N=2)	Universiteit (N=16)
De betrokkenheid van studenten met de lesstof is toegenomen	2		1
Docenten kunnen beter inspelen op de verschillen tussen studenten	1		2
Er is meer geëxperimenteerd met nieuwe vormen van leren	2		4
Er wordt meer samengewerkt tussen de studenten; er is meer onderlinge ondersteuning	1		
Kwaliteitsverbetering van de leermaterialen	3		3
Studenten hebben betere resultaten geboekt (bij tentamens, opdrachten, toetsen)			2
Studenten hebben meer interesse in het onderwerp gekregen	2		
Studenten zijn actiever gaan deelnemen in discussies tijdens bijeenkomsten	3		1
Studenten zijn onafhankelijker geworden	2		1
Studenttevredenheid is toegenomen	4		2
Dit is onbekend / hebben we nog niet onderzocht	14	2	11

8 VISIE EN BELEID

8.1 Gemeenschappelijke visie op OER/MOOC's

Vraag: Bestaat er binnen de scope die u eerder hebt aangegeven een gemeenschappelijke visie op OER/MOOC's?

Gemeenschappelijke visie	Hogeschool (N=72)	UMC (N=5)	Universiteit (N=42)
Nee, er is geen sprake van een gedeelde visie	46	2	16
Ja, er begint een gedeelde visie te ontstaan	13	2	16
Ja, er is een heldere en gedeelde visie	2	1	5
Weet ik niet	11		2
Andere	1		3

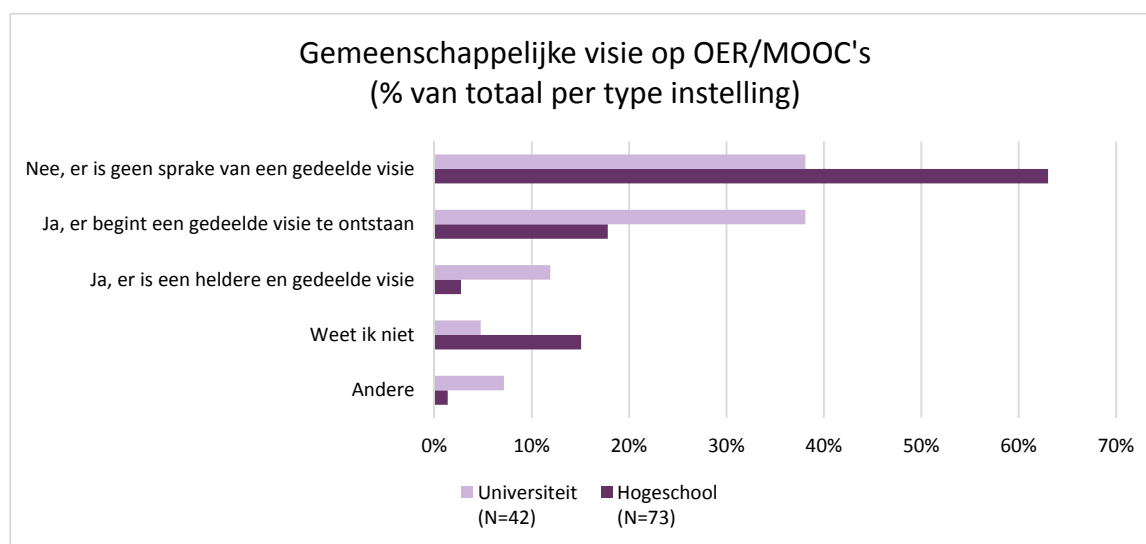
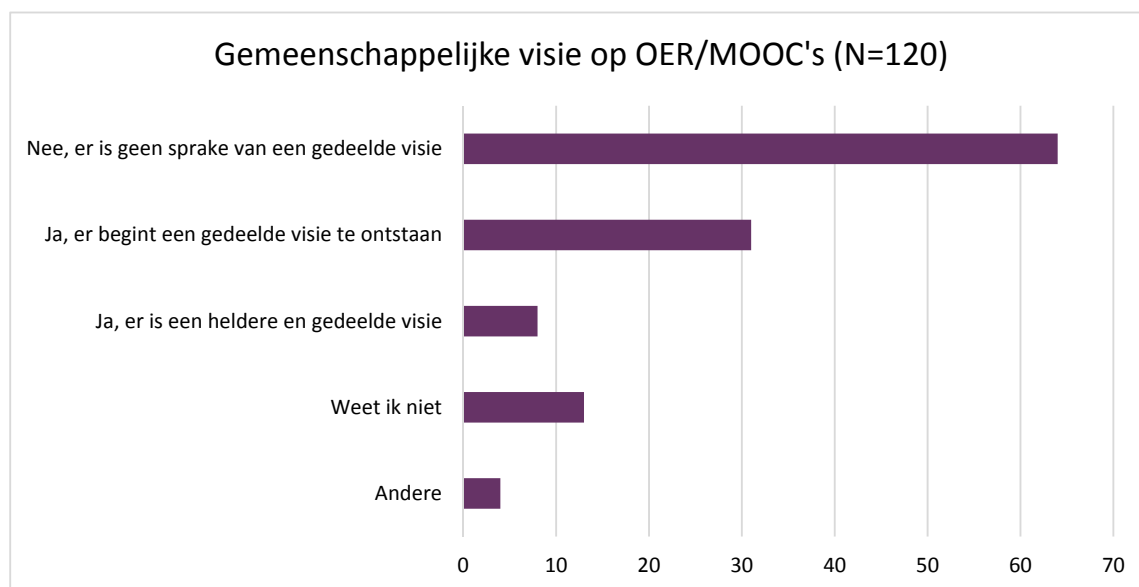
Bij de optie "Andere" is ingevuld:

Hogeschool:

- Formeel is er wel een visie maar deze is bij docenten nagenoeg onbekend

Universiteit:

- te vroeg om te zeggen, er wordt wel over gesproken;
- Nog in ontwikkelende fase;
- er is geen visie maar wel druk om deze te gaan ontwikkelen met name vanuit studenten.

8.2 Beleid op inzetten OER/MOOC's in het onderwijs

Vraag: Is er binnen de scope die u eerder hebt aangegeven sprake van beleid om OER/MOOC's in het onderwijs in te zetten?

Aanwezigheid van beleid	Hogeschool (N=73)	UMC (N=5)	Universiteit (N=42)
Nee er is geen beleid	42	2	19
Nee maar er wordt momenteel wel beleid ontwikkeld binnen mijn scope	10		9
Nee maar er wordt momenteel wel beleid ontwikkeld op enkele plekken buiten mijn scope	9	1	3
Ja er is beleid maar dat wordt nog niet daadwerkelijk uitgevoerd	4		2
Ja er is beleid en dat wordt ook daadwerkelijk uitgevoerd	1	1	5
Weet ik niet	7		2
Andere		1	2

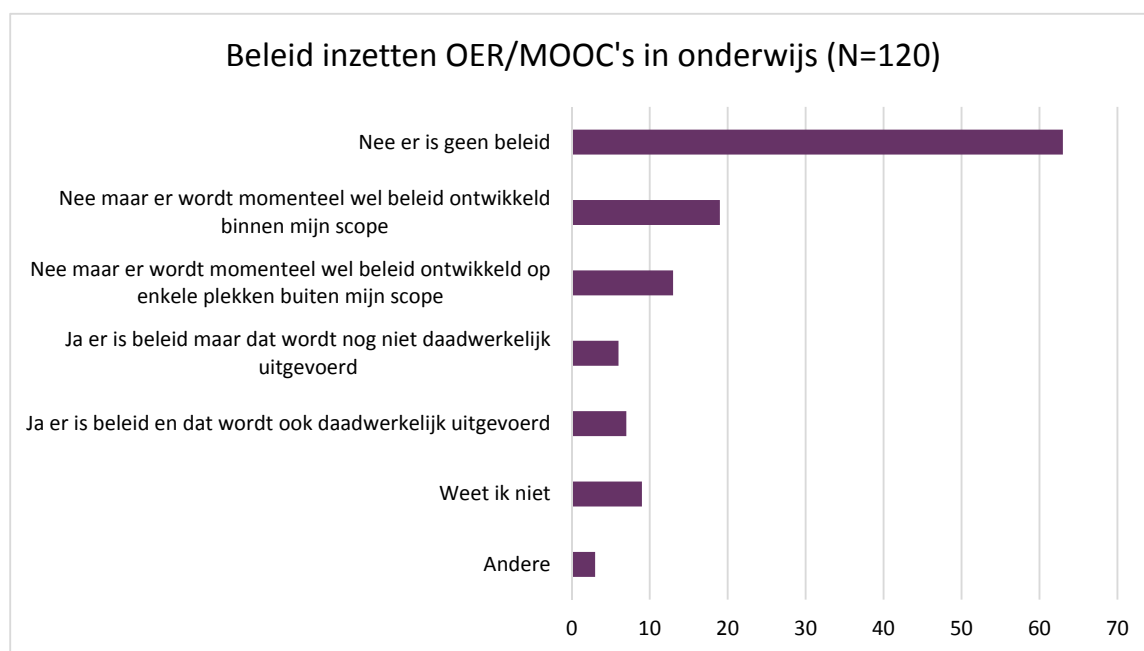
Bij de optie "Andere" is ingevuld:

Universiteit:

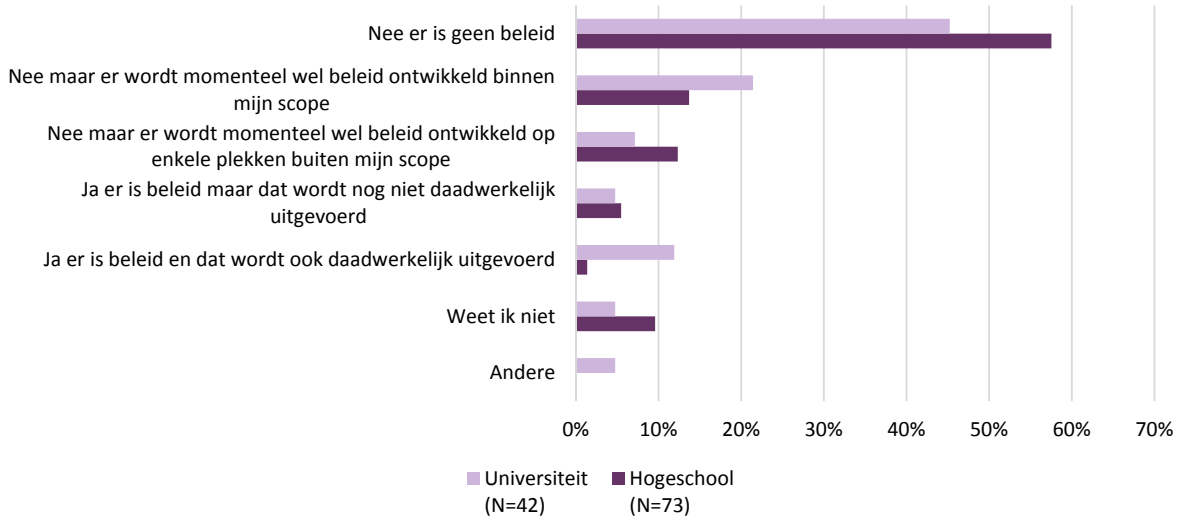
- alleen in gesubsidieerde projecten;
- MOOC is een trial richting het ontwikkelen van beleid.

UMC:

- beleid wordt ontwikkeld binnen EN buiten de aangegeven scope

Beleed inzetten OER/MOOC's in onderwijs (% van totaal per type instelling)

BIJLAGE 1   OPMERKINGEN

Een aantal respondenten heeft van de mogelijkheid opmerkingen te maken gebruik gemaakt. In deze bijlage worden de opmerkingen geanonimiseerd weergegeven. Ze zijn ingedeeld in een aantal categorieën.

Categorie: wat wordt onder open gerekend?
Voor het maken van powerpoints maak ik soms gebruik van slide-share presentaties (en andere webbronnen) die heb ik hier niet onder OER gerekend
Ik denk dat de definitie van "open" wat vaag is. We maken video's voor verschillende vakken, deze plaatsen we op Youtube, beschikbaar voor onze studenten via blackboard.
Categorie: lastig een volledig beeld te krijgen c.q. een schatting te maken van de omvang
Er zijn grote verschillen in deeltijd en voltijd mbt dit onderwerp
Zou verhelderen om in deze enquête aan te geven dat het gaat om curriculaire initieel HO en geen post-initieel onderwijs, vervolgonderwijs of losse cursussen.
Een lastige vragenlijst, vooral ook door de combinatie van OER en MOOCs. Ik heb helaas te weinig zicht op wat er allemaal binnen de instelling gebeurt.
Ik heb geen zicht op gebruik van OER en MOOCs in de hele instelling, dus mijn informatie geeft maar een deel van de werkelijkheid weer... Zeker het gebruik van OER's gebeurt ook door docenten individueel geheel buiten ons zicht. We stimuleren en steunen het ook, dus voor een deel hebben we het overzicht wel. Kostenschattingen e.d. kan ik echt helemaal niet maken. Een deel van de vragen heb ik daarom open gelaten.
(..) vanuit instelling kan ik zeggen dat het wordt gedaan, maar het is niet mogelijk om hier een concreet getal bij te noemen.
Veel lastige vragen als je als instelling in beginstadium zit.
Het lastige is dat er het een en ander rondom OER en hergebruik incidenteel op leerstoelgroep gebeurt, maar dat het nog niet structureel gebeurt. we zijn wel druk bezig van alles te stimuleren
Ik heb de meeste vragen overgeslagen, omdat wij op dit moment nog nauwelijks actief bezig zijn met deze thematiek
Categorie: analyse/ervaring
Het allergrootste vraagstuk mbt gebruiken van leermaterialen zijn 1) auteursrechten en 2) gebruiksgemak. Hoe kunnen we docenten ontzorgen zodat ze niet eerst een studie hoeven te maken van licenties en rechten en plichten en hoe maken we het een drag and drop ervaring? Docenten gaan niet snel elders zoeken, zorg dat alles via Youtube te vinden is. En bouw mooie collecties op waar men binnen het vakdomein naar verwijst, waar die dan ook staan. Ik geloof niet in portals voor delen van content in het WO.
Kunstonderwijs is overdrachtelijk onderwijs (dansen, keramiek maken, muziek maken, tekenen, fotograferen) en niet erg "talig". Kennis overdracht door middel van taal leent zich goed voor een OER / MOOC. Kunstonderwijs is vanwege haar karakter minder geschikt
MOOCs past niet bij Geesteswetenschappen en het leidt naar minder contact met de studenten. Ik zie de meerwaarde van MOOCs niet.
Er wordt stapje voor stapje op blended learning ingezet. Dat maakt ER en OER interessanter.
Beschikbaarheid van OER in de nederlandse taal vormt een beperking voor (her-)gebruik.
Vanwege de sterke ICT component, vraagt OER en MOOC niet alleen om beleid of visie, maar ook om herpositionering van de servicediensten ICT binnen de hogeschool. Deze vaak verzelfstandigde dienst heeft (ik denk niet alleen in onze hogeschool) vooral als scope de algemene IT – voorzieningen. Het beschikbaar maken van services voor alle docenten en studenten.
Terwijl het opzetten van OER en MOOC nu juist vraagt om een decentrale ICT-service binnen de instituten en dichtbij en afgestemd op de onderwijswensen die bij de opleidingen leven. Dat vraagt om het opbouwen van units van expertise bij de opleidingen/instituten (en bestaande uit vooral docent-professionals) die de IT dienstverlening kunnen gaan aansturen. Zelf dus kunnen gaan bepalen welke ICT middelen ingezet worden, en daarbij kosten bewust a/d slag gaan (en dus vanuit die basis ook naar schaalvoordelen zoeken = samenwerking met andere expertise units/teams : geen adhoc teams, geen hobbyclubs, maar teams die als permanenten taak hebben de vernieuwing te begeleiden en te managen, it-behoeften te formuleren, zorgen dat ze beschikbaar komen, bij te sturen in dit vernieuwingsproces, andere collega's te motiveren , te ondersteunen...).
Categorie: overig
Ik mis in jullie vraagstelling de trend dat studenten zelfstandig op zoek gaan naar leermaterialen voor eigen gebruik (dat kan ook commerciële licentie betreffen, youtube etc). Bijv bij de vraag over (her)gebruik van MOOC's; die vraagstelling gaat ervan uit dat dat dan vervolgens op de 1 of andere manier terug komt in de "reguliere" onderwijsbijeenkomsten. Studenten volgen zeker MOOC's, maar dat wordt niet gestuurd door een docent of instelling. Ze doen het gewoon en leren daarvan.
(instelling X) creëert veel video-materiaal. Dat staat veelal openbaar, dus zou gevonden kunnen worden - echter promoten we dit niet als OER. MOOCs zijn op last van college buiten scope van (instelling X)

BIJLAGE 2   INSTELLINGEN DIE GEREAGEERD HEBBEN

De volgende instellingen hebben tenminste één response verstuurd.

Hogeschool
Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
ArtEZ hogeschool voor de kunsten
Avans Hogeschool
Christelijke Hogeschool Ede
Codartz
Driestar hogeschool
Fontys Hogescholen
Haagse Hogeschool
Hanze Hogeschool
HAS Hogeschool
Hogeschool Arnhem Nijmegen
Hogeschool de Kempel
Hogeschool InHolland
Hogeschool Leiden
Hogeschool Rotterdam
Hogeschool Utrecht
Hogeschool van Amsterdam
Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
Hogeschool Windesheim
HZ University of Applied Sciences
Nationale Hogeschool voor Toerisme en Verkeer
NHL Hogeschool
Saxion Hogescholen
Vilentum hogeschool
Zuyd Hogeschool
Universiteit
Erasmus Universiteit
Open Universiteit
Radboud Universiteit Nijmegen
Rijksuniversiteit Groningen
Technische Universiteit Delft
Technische Universiteit Eindhoven
Universiteit Leiden
Universiteit Maastricht
Universiteit Twente
Universiteit Utrecht
Universiteit van Amsterdam
Universiteit van Tilburg
Universiteit voor Humanistiek
Vrije Universiteit
Wageningen Universiteit
Universitair Medisch Centrum
AMC
Erasmus Medisch Centrum
Leids Universitair Medisch Centrum
Radboudumc
Universitair Medisch Centrum Utrecht